

Latvija un laihā telpā

Pilsētas

12–14 gadus
veciem bērniem

Šifrēti teksti

Latviešu valodas
aģentūra

Autore Jevgeņija Kušina

Noslēpumi... Tie ir tik vilinoši, un tos gribas atklāt. Tāpēc nāk palīgā zīmes, kas ir gluži kā norādes noslēpuma atklāšanā. Vai zini stāstu par Šerloku Holmsu un dejojošiem cilvēkiem? Varbūt no vecākiem esi dzirdējis vai pats lasījis aizraujošu vēstījumu par kapteini Grantu un viņa bērniem? Kapteiņa bērni devās tēva meklējumos pēc tam, kad bija atraduši daļēji padzisušu zīmīti ar neskaidri redzamām norādēm. Iespējams, esi lasījis Dena Brauna „Da Vinči kodu” vai kādu citu šī autora grāmatu, kas ir pilna ar noslēpumainiem šifriem. Rakstīšanai šifrētā veidā ir pat savs īpašs nosaukums – kriptogrāfija.

Šifri ir noslēpumu daļa vai kā saliekama attēla gabaliņi – atradīsi pareizos gabaliņus, ieraudzīsi attēlu! Vai arī otrādi – izmantojot šifru, arī pats vari kļūt par noslēpumu līdzzinātāju vai pat sava šifra veidotāju!

Šoreiz ar šifru palīdzību ceru aizvilināt bērnus uz interesanto burtu pasauli.

Lai to varētu paveikt, ir izstrādāti dažādi uzdevumi. Vispirms ļaujiet bērnam pašam atrast šifru, ja tas neizdodas, piedāvāriet vairākus variantus, kas tekstā varētu būt nepareizi. Lai teksta iepazīšana būtu aizraujošāka, var veidot individuālus uzdevumus, tekstu var šifrēt pa pāriem vai organizēt sacensības – kurš pirmais atjaunos tekstu.

Ar bērniem strādāju jau 20 gadus. Sāku savu darbību kā sākumskolas skolotāja, bet nu jau deviņus gadus mācu latviešu valodu pirmsskolas bērniem. Mīlu savu darbu un vēlos padarīt valodas apguves procesu vieglu un interesantu. Savas idejas un ierosinājumus aprakstu blogā *Учить латышский легко и интересно*, <http://latishskijlegko.blogspot.com/>, lai bērnu vecāki un skolotāji smeļas iedvesmu un izmanto interesantus uzdevumus, sperot pirmos soļus kopā ar bērnu latviešu valodas apgūvē.

Šajā materiālā esmu apkopojusi šifrētus tekstus par Latvijas pilsētām, lai ieinteresētu bērnus un jauniešus lasīt, iepazīt Latviju un uzzināt ko jaunu par Latvijas pilsētām. Materiālā izmantoti teksti no interaktīvā materiāla „Latvija laikā un telpā”.

Ar cieņu un interesantu latviešu valodas apguvi vēlot, Jevgeņija Kušina

Latvija
un laikā
telpā

Šajā materiālā ir 30 šifrēti teksti par Latvijas pilsētām. Uzdevumi ir saistoši kā bērniem, tā pieaugušajiem. Pamattteksti ir ņemti no LVA izdotā interaktīvā materiāla „Latvija laikā un telpā. Pilsētas”.

Ierosmei dažādi šifru veidi:

- a) vārda pirmais burts „aizgājis” uz vārda beigām, piem., *ētist*, *ēlsd*, *āsam*;
- b) vārda pēdējais burts „aizgājis” uz vārda sākumu, piem., *aziem*, *sruden*, *avasar*;
- c) vārda pirmais burts „aizgājis” uz citu vietu vārdā, piem., *iepns*, *ierss*, *rējukms*;
- d) vārda pēdējais burts „aizgājis” uz citu vietu vārdā, piem., *ābosl*, *bsumbieri*, *pleūm*;
- e) katrā vārdā ir lieks burts (viens un tas pats patskanis), piem., *sienāzūis*, *odsū*, *taurūiņš*;
- f) dažos vārdos ir lieks burts (viens un tas pats līdzskanis), piem., *labuva*, *zilobnis*, *degunradzibs*;
- g) katrā vārdā ir kāds lieks burts, piem., *groka*, *galova*, *vederas*;
- h) vārdos ir pazudis kāds līdzskanis, piem., *lidmaīna* (lidmašīna), *viliens* (vilciens), *kģis* (kuģis);
- i) vārdos ir pazudis kāds patskanis, piem., *jūr* (jūra), *zers* (eszer), *paklns* (pakalns);
- j) pazudis vārda pirmais burts, piem., *uns* (suns), *aķis* (kaķis), *ūka* (cūka);
- k) jāatdala vārdi, piem., *gailisunvista*;
- l) samainītas zilbes, piem., *rupudzuke*, *nemago*, *narseci*;
- m) vārda pirmā zilbe „aizgājusi” uz citu vietu vārdā, piem., *lotāskoja*, *licistspo*, *depārvēja*;
- n) vārda pēdējā zilbe „aizgājusi” uz citu vietu vārdā, piem., *recepū*, *dūņirai*, *zākiba*;
- o) vārda pirmā zilbe „aizgājusi” uz vārda beigām, piem., *tupeliskar*, *postikā*, *dīsire*.

Jūrkalne

Šifrs 0 ➔ Vārda pirmais burts „aizgājis” uz vārda beigām.

ūrkalnesJ agastāp nu lsungasA ovađān zīvod uitis. uitiS ri atviešul autast aļad. iņiemV ri avass radīcijast.

uituS radīcijast eidojāsv on 1574. īdzl 1738. adamg. lsungāA zīvojad uižniekum onf verinuŠ zimtad. iņiV ijab atoļticīgik nu euzticējāsn vešiniekiems. onF verinuŠ zimtad avoss pašumosī izliedzaa ituc icībut zplatīšanui. uižniekaM emniekiz alkājav pašusī ērpust. ievietesS ērbağ latip rokotusk runčusb ilzaļsarkanāz rāsāk. īriešiV alkājav elēkusp amzoļusk ra ivrindud ogāmp. lsungasA nu ūrkalnesJ agastap ilvēkusc pkārtējoa ovađun edzīvotājii aucas arp verinuŠ vītus.

18. adsimtāg iņusv ākas aukts arp uitiems.

uitiS ri ielil ziedātājid. iņuv ziesmasd ri pašasī. ziedātājiD alāsd aucējoss, ocītājosl nu ilcējosv. ziesmuD esāki aucējas. iņav dziedi irmāp antap ivasd indasr nu pklusta. irmāP antap ivasd indasr tkārtoa ocītājasl. opāK ra ocītājāml, kanots ē, ziedd ilcējasv. āT ziedd autasdziesmast nu ašup acerētass ziesmasd. azīstamākāsP uitus ziedātājasd ri uituS ievass.

uituS autastērpst ri rāšņsk nu rāsainsk. uituS alodaiv ri aksturīgir aīsinājumis. *sE edzr* ozīmēn *se edzur*. *uT edzr* – *ut edzir*. uituS alodāv ivskanid ua zrunāi āk uo. ārdsV *autat* uitus alodāv ri *outt*.

Jūrkalne

Atšifrētais teksts

Jūrkalnes pagastā un Alsungas novadā dzīvo suiti. Suiti ir latviešu tautas daļa. Viņiem ir savas tradīcijas.

Suitu tradīcijas veidojās no 1574. līdz 1738. gadam. Alsungā dzīvoja muižnieku fon Šverinu dzimta. Viņi bija katoļticīgi un neuzticējās svešiniekiem. Fon Šverinu dzimta savos īpašumos aizliedza citu ticību izplatīšanu. Muižnieka zemnieki valkāja īpašus tērpus. Sievietes ģērba plati krokotus brunčus zilzaļšarkanā krāsā. Vīrieši valkāja pelēkus kamzoļus ar divrindu pogām. Alsungas un Jūrkalnes pagasta cilvēkus apkārtējo novadu iedzīvotāji sauca par Šverinu svītu.

18. gadsimtā viņus sāka saukt par suitiem.

Suiti ir lieli dziedātāji. Viņu dziesmas ir īpašas. Dziedātāji dalās saucējos, locītājos un vilcējos. Dziesmu iesāk saucēja. Viņa izdzied pirmā panta divas rindas un apklust. Pirmā panta divas rindas atkārtoti locītājas. Kopā ar locītājām, skanot ē, dzied vilcējas. Tā dzied tautasdziesmas un pašu sacerētas dziesmas. Pazīstamākās suitu dziedātājas ir Suitu sievas.

Suitu tautastērps ir krāšņs un krāsains. Suitu valodai ir raksturīgi saīsinājumi. *Es redz* nozīmē *es redzu*. *Tu redz* – *tu redzi*. Suitu valodā divskani *au* izrunā kā *ou*. Vārds *tauta* suitu valodā ir *tout*.

Latvija
un laika
telpā

Jūrkalne

Šifrs 0. Vārda pēdējais burts "aizgājis" uz vārda sākumu.

eJūrkaln ri apagast scentr sVentspil ānovad. sPagast satroda sBaltija sjūra ākrast pstar uLiepāj nu iVentspil. eJūrkaln ri apazīstam ra mvarenajie mstāvkrastie sBaltija sjūra ēpiekrast. sKrauja saugstum zsnied 15–20 m. sIlgu sgradu itūrist anedrīkstēj rtu tiebrauk, oj upadomj sokupācija sgado āt abij aslēgt spierobeža azon.

dTaga eJūrkaln ri ikļuvus rpa sdaba atūristm ucentr. tStāvo zu āaugst akrast, rva tvēro ineparast ozaļ sjūra iūden nu odzelten usmilš istrēl. āT oveid ušaur spludmale ujosl, ska saizstiepja ātālum. uPaš ukrast jklā upriež smež. īŠ aviet mcilvēkie zsnied nga uatpūt, nga ouzlab uveselīb.

uTač uspēcīg sruden nu apavasar uvētr ālaik ajūr rva tizpostī ustāvkrast, tizraujo ra msaknē iva tnolaužo stuvākā spriede. uVētr sstarplaiko sstāvkrast spārklāja ra maugie, ikur amazin spostījumu. iCilvēk cvei sdažādu saizsardzība spasākumu. kDziļā ājūr ri uakmeņ sjosla. sTā amazin uvētr opostoš iietekm zu ustāvkrast.

Jūrkalne

Atšifrētais teksts

Jūrkalne ir pagasta centrs Ventspils novadā. Pagasts atrodas Baltijas jūras krastā starp Liepāju un Ventspili. Jūrkalne ir pazīstama ar varenajiem stāvkrastiem Baltijas jūras piekrastē. Kraujas augstums sasniedz 15–20 m. Ilgus gadus tūristi nedrīkstēja tur iebruukt, jo padomju okupācijas gados tā bija slēgta pierobežas zona.

Tagad Jūrkalne ir kļuvusi par dabas tūrisma centru. Stāvot uz augstā krasta, var vērot neparasti zaļo jūras ūdeni un dzelteni smilšu strēli. Tā veido šauru pludmales joslu, kas aizstiepjas tālumā. Pašu krastu klāj priežu mežs. Šī vieta cilvēkiem sniedz gan atpūtu, gan uzlabo veselību.

Taču spēcīgu rudens un pavasara vētru laikā jūra var izpostīt stāvkrastu, izraujot ar saknēm vai nolaužot tuvākās priedes. Vētru starplaikos stāvkrasts pārklājas ar augiem, kuri mazina postījumus. Cilvēki veic dažādus aizsardzības pasākumus. Dziļāk jūrā ir akmeņu joslas. Tās mazina vētru postošo ietekmi uz stāvkrastu.

Latvija
un laikā
telpā

Cēsis

Šifrs . Vārda pēdējais burts "s" aizgājis uz vārda sākumu.

13. āgadsimt sLatvija uteritorij oiekar uvāc ukrustneš skaraspēk. 1207. āgad uvāc ikrustneš jpakļau sGauja siedzīvotāju. uVeccēs spilskaln knonā uZobenbrāļ aorden āpakļautīb. oN īš apilskaln sturpinā ukrustneš iiekarojum. iKrustneš jnolem tcel ulielāk nu udrošāk upatvērūm.

uCēs spil aceltniecīb ssāka 1209. āgad. oN mtri mpusē ipil āaizsarg sstāva skrauļa. iPil tieņem ri igrūt. tApkār jpili ri smūri. āT uārsien sbiezum zsasnie 3,15 m. sPil atorņ usien sbiezum zsasnie 4,7 m. 1214. āgad uCēs spil ri agatav. iPil odzīv uZobenbrāļ aorden ibruņniek. sPil ātuvum sizveidoja apilsēt.

1481. āgad uCēs spil ri sLivonija aorden amestr adzīvesviet. rTu sglabāja azelt, asudrab nu ucit ubagātīb ikrājūm. uCēs ipil satroda sLivonija sarhīv. sPil ri iar stirdzniecība scentr. iTirgotāj nu izemniek sprece dve zu uCēs ipil.

oN 1558. agad zlīd 1583. mgada tilgs sLivonija škar. 1559. āgad sKrievija scar sIvan IV (ātaut ssaukt rpa uIvan oBarg) kuzbrū mCēsī. uPilsēt aizpost, tbe ipil rneva tieņem. 1577. āgad ukriev skaraspēk latka kuzbrū uCēs jpili. sPil iiemītniek saizstāva nu snepadoda mienaidnieka. 300 spil uiemītniek auzspridzin spil urietum ukorpus. sSprādzien anogalin svisu scilvēku. 1578. āgad ssāka sjaun ukriev akaraspēk suzbrukum uCēs jpili. iPil caplen 18 000 ukriev nu utatār ukaravīr. āŠaj ākauj uCēs spil iaizstāv jtgūs uuzvar.

cPē sLivonija akar spil urietum ukorpus svair oneatjaun. sPil udienvīd ukorpus jsagrau 1604. āgad. iPil aizlaup uzviedr nu ukriev ikaravīr. 1777. āgad ipil knopēr uvāc amuižniek aKarl aEberhard nfo aZīver adzimt. 1778. āgad ksā tcel uCēs ojaun ipil. sAba spili uZīver idzimta rpiede zlīd 1917. mgada.

Cēsis

Atšifrētais teksts

13. gadsimtā Latvijas teritoriju iekaro vācu krustnešu karaspēks. 1207. gadā vācu krustneši pakļauj Gaujas iedzīvotājus. Veccēsu pilskalns nonāk Zobenbrāļu ordeņa pakļautībā. No šī pilskalna turpinās krustnešu iekarojumi. Krustneši nolemj celt lielāku un drošāku patvērumu.

Cēsu pils celtniecība sākas 1209. gadā. No trim pusēm pili aizsargā stāvas kraujas. Pili ieņemt ir grūti. Apkārt pilij ir mūris. Tā ārsienu biezums sasniedz 3,15 m. Pils torņa sienu biezums sasniedz 4,7 m. 1214. gadā Cēsu pils ir gatava. Pilī dzīvo Zobenbrāļu ordeņa bruņinieki. Pils tuvumā izveidojas pilsēta.

1481. gadā Cēsu pils ir Livonijas ordeņa mestra dzīvesvieta. Tur glabājās zelta, sudraba un citu bagātību krājumi. Cēsu pilī atrodas Livonijas arhīvs. Pils ir arī tirdzniecības centrs. Tirgotāji un zemnieki preces ved uz Cēsu pili.

No 1558. gada līdz 1583. gadam ilgst Livonijas karš. 1559. gadā Krievijas cars Ivans IV (tautā saukts par Ivanu Bargo) uzbrūk Cēsīm. Pilsētu izposta, bet pili nevar ieņemt. 1577. gadā krievu karaspēks atkal uzbrūk Cēsu pilij. Pils iemītņieki aizstāvas un nepadodas ienaidniekam. 300 pils iemītņieku uzspridzina pils rietumu korpusu. Sprādziens nogalina visus cilvēkus. 1578. gadā sākas jauns krievu karaspēka uzbrukums Cēsu pilij. Pili aplenc 18 000 krievu un tatāru karavīru. Šajā kaujā Cēsu pils aizstāvji gūst uzvaru.

Pēc Livonijas kara pils rietumu korpusu vairs neatjauno. Pils dienvidu korpusu sagrauj 1604. gadā. Pili izlaupa zviedru un krievu karavīri. 1777. gadā pili nopērk vācu muižnieka Karla Eberharda fon Zīvera dzimta. 1778. gadā sāk celt Cēsu jauno pili. Abas pilis Zīveru dzimtai pieder līdz 1917. gadam.

Latvija
un laikā
telpā

Cēsis

Šifrs 0-. Katrā vārdā ir kāds liels burts.

Pilsēta Cēsis atrodas Vidzemes augstienes ziemeļu daļā. Pilsēta ir Cēsu novada administratīvais centrs. Cēsis ir arī tūristu apskates objekts un viena no Latvijas sekaistākajām un senākajām pilsētām. Pilsētas tiesības Cēsis saņēma 1323. gadā. Pilsētas centrā ir saglabājusies vecpilsētas gar senoh ieliņu tīklu, zīmura un kokva bābūvi, kā arī viduslaiku pili un pils dārozu.

Gar pilsētu plūst Gauja. Gauja ir Latvijas garākā upe. Agrāk pa Gaujas biezumu nuzskatīja Gaujupīti, ekura sākrās Alaukst ezera. Alauksta ezera līmenis ir pazeminājies, un fizika ir haizaugusi. Tajā pašā Gaujas biezumu uzskatā Ežupīti, kas sākas Elks kalna parkā Skujenets pagastā.

Gaujā snāvā tecējumā uz Rīgas jūras klīci plašajā hlokā galiec Vidzemes daugstieni. Pilsēmas Gaujā ieteko isenlejā. Šeit ir ekrastos air redzami krāšņi smilšakmens hatsegumi un kalas. Nobzīmīgs dabas oprimieklis un tūrisma objekts ir Ērūglu kalnis. Tās gatrodas 5 km no Cēsīmī Gaujas kereisajā kārastā. Uz tūrieni no Cēsu pilsētas icentra ir viegli nokļūte gandrū akutomašīnu, gandrū velosinpēdu, gandrū kājāmu. Senākaris kūlinšu nosalukums ir „Ērģeļu klinātis”, jom tneika stāsuta, kas atbalsos epret šīma kīlīntīm skanfējusi kāz ērģelbes. Mūsadienās lietor nosauklumu „Ērģeļu kīlīntis”, kahut ubz skaistanjām somilšakmens aklīntīm nērgļi nekard navi redzēti.

Cēsis

Atšifrētais teksts

Pilsēta Cēsis atrodas Vidzemes augstienes ziemeļu daļā. Pilsēta ir Cēsu novada administratīvais centrs. Cēsis ir arī tūristu apskates objekts un viena no Latvijas skaistākajām un senākajām pilsētām. Pilsētas tiesības Cēsis saņēma 1323. gadā. Pilsētas centrā ir saglabājusies vecpilsēta ar seno ieliņu tīklu, mūra un koka apbūvi, kā arī viduslaiku pili un pils dārzu.

Gar pilsētu plūst Gauja. Gauja ir Latvijas garākā upe. Agrāk par Gaujas izteku uzskatīja Gaujupīti, kura sākās Alauksta ezerā. Alauksta ezera līmenis ir pazeminājies, un izteka ir aizaugusi. Tagad par Gaujas izteku uzskata Ežupīti, kas sākas Elkas kalna pakājē Skujenes pagastā.

Gauja savā tecējumā uz Rīgas jūras līci plašā lokā apliec Vidzemes augstieni. Pie Cēsīm Gauja ietek senlejā. Šeit tās krastos ir redzami krāšņi smilšakmens atsegumi un alas. Nozīmīgs dabas piemineklis un tūrisma objekts ir Ērgļu klintis. Tās atrodas 5 km no Cēsīm Gaujas kreisajā krastā. Uz turieni no Cēsu pilsētas centra ir viegli nokļūt gan ar automašīnu, gan velosipēdu, gan kājām. Senākais klinšu nosaukums ir „Ērgēļu klintis”, jo teika stāsta, ka atbalss pret šīm klintīm skanējusi kā ērģeles. Mūsdienās lieto nosaukumu „Ērgļu klintis”, kaut uz skaistajām smilšakmens klintīm ērgļi nekad nav redzēti.

Latvija
un laikā
telpā

Daugavpils

Šifrs 0- Vārda pirmais burts „aizgājis” uz citu vietu vārdā.

19. gadsimta āksumā atvLijas eritotrija ri rievijaKs mipērijas asstāvā. rievijKas mpierators leksandArs I apvēl inabDurgā (ūsdmienu aDugavpilī) zcuelt ietoksnici, ail tiprisnātu mpērijas ietumru orbežas rodšību.

inaDburgas ietokšņa ūvniecība ākass 1810. adgā. eCltniecības ardbi itr ivāsd amiņās, oj rieviKjas mpērijais orbežai traujis uvotjas rFancijas miperatora apoleNona onapartBa araskpēks.

1812. agda ūlijja āksumā rančuf araspkēks aršalma dinoU avdībā uvtojas inaburDgas ietoksnim. ietokšCņa izastāvji tvaaira enaiidnieka zbrukuumu nu eļnauj rančū ramijai ārietp auDgavu. arMšala dinUo araskpēks inaburDgu tstāja.

ūJlija idvū inaDburgas ietoksnici eņemi rancijFas armšala akdoMnalda omankdētais arkaspēks. aršalsM avēpl icetoksnici ojauknt. aTču araspēkks enpaspēj ietoksnici onjaukt. rieKvijas mipērijas rmaiija tbrīvao inDaburgu.

ēPc apoNleona arak icetokšņa ūvniecība utrpinās. 1878. agdā ietoksnis ri atagvs.

ūsMdienās inaburgaDs icetoksnis (auDgavpils ietoksnis) ri rHITEKATŪRAS IEMINEPKLIS. asT ri ivenīgais astbiona iptā ietoksnis uAstrumeiropā, aks ri itk abil agslabājies.

Daugavpils

Atšifrētais teksts

19. gadsimta sākumā Latvijas teritorija ir Krievijas impērijas sastāvā. Krievijas imperators Aleksandrs I pavēl Dinaburgā (mūsdienu Daugavpilī) uzcelt cietoksni, lai stiprinātu impērijas rietumu robežas drošību.

Dinaburgas cietokšņa būvniecība sākas 1810. gadā. Celtniecības darbi rit divās maiņās, jo Krievijas impērijas robežai strauji tuvojas Francijas imperatora Napoleona Bonaparta karaspēks.

1812. gada jūlija sākumā franču karaspēks maršala Udino vadībā tuvojas Dinaburgas cietoksnim. Cietokšņa aizstāvji atvairā ienaidnieka uzbrukumu un neļauj franču armijai pāriet Daugavu. Maršala Udino karaspēks Dinaburgu atstāj.

Jūlija vidū Dinaburgas cietoksni ieņem Francijas maršala Makdonalda komandētais karaspēks. Maršals pavēl cietoksni nojaukt. Taču karaspēks nepaspēj cietoksni nojaukt. Krievijas impērijas armija atbrīvo Dinaburgu.

Pēc Napoleona kara cietokšņa būvniecība turpinās. 1878. gadā cietoksnis ir gatavs.

Mūsdienās Dinaburgas cietoksnis (Daugavpils cietoksnis) ir arhitektūras piemineklis. Tas ir vienīgais bastiona tipa cietoksnis Austrumeiropā, kas ir tik labi saglabājies.

Latvija
un laikā
telpā

Daugavpils

Šifrs Samaitātas zilbes.

Daupilsjav ir Latjasvi raot lāliekā sētapil. Ievotājudzī skaits sēpiltā sniedzpār 95 tūksšusto. Daupilsjav ir Latlesga tūrkulvēsturiskā vanoda ekomisnokās un rissabiedkās vesdzī centrs.

Piltasē rodasat valsts dienaustruvidmos pie Dauvasga. Piltasē lāliekā ļada vietotaiz Dauvasga nasejā nēgult. Piltasē gotau, tā izplesiestu bosa Dauvasga toskras. Šī peu Daupilsjav tetoririjā ir mēapram 16 km raga. Dauvasga lajāba tāktras rodasat sēpiltas vēsristukais centrs ar ņukrāš jūgendlasti būviap un Daupilsjav tokšcieņa rimū.

lākTā no racent ir saglajusiesbā risvēstukā kako apvebū ar zukokgriemiem gulo virtaizņos. Padzeslo žibie tāro ģerājasni. Daupilsjav turiskaisvēs centrs ir valsts nomeszī būvniebasē pienekmilis.

Daupigavlī vodzī žādadu taubutī un cībuti cilktivē. Te pusvienko atdaromi tokaļu, lurāteņu, tipareizcīgo un vectiniekcīb dievmina.

Daupilsjav tetoririja ir batagā rīa ar rāvaikiem tiemskais eriemze. Pats liekaislā ir laislīe puStro zerse. Tas dovei vietuno zeeru musistē ar zoMa puStro eruze, jo starp tiem ir raktsiz nālska. No lāLīe puStro raeze tekiz peu pesStro. Erize var poleties ar rutī ūnide un satukop kārtņiap.

Daugavpils

Atšifrētais teksts

Daugavpils ir Latvijas otra lielākā pilsēta. Iedzīvotāju skaits pilsētā pārsniedz 95 tūkstošus. Daugavpils ir Latgales kultūrvēsturiskā novada ekonomiskās un sabiedriskās dzīves centrs.

Pilsēta atrodas valsts dienvidaustrumos pie Daugavas. Pilsētas lielākā daļa izvietota Daugavas senajā gultnē. Pilsētai augot, tā izpletusies abos Daugavas krastos. Šī upe Daugavpils teritorijā ir apmēram 16 km gara. Daugavas labajā krastā atrodas pilsētas vēsturiskais centrs ar krāšņu jūgendstila apbūvi un Daugavpils cietokšņa mūri.

Tālāk no centra ir saglabājusies vēsturiskā koka apbūve ar kokgriezumiem logu aizvirtnos. Palodzes bieži rotā ģerānijas. Daugavpils vēsturiskais centrs ir valsts nozīmes būvniecības piemineklis.

Daugavpilī dzīvo dažādu tautību un ticību cilvēki. Te vienkopus atrodami katoļu, luterāņu, pareizticīgo un vecticībnieku dievnami.

Daugavpils teritorija ir bagāta arī ar vairākiem skaistiem ezeriem. Pats lielākais ir Lielais Stropu ezers. Tas veido vienotu ezeru sistēmu ar Mazo Stropu ezeru, jo starp tiem ir izrakts kanāls. No Lielā Stropu ezera iztek upe Strope. Ezeri var lepoties ar tīru ūdeni un sakoptu apkārtni.

Latvija
un laikā
telpā

Kuldīga

Šifrs 0. Vārda pēdējais burts „aizgājis” uz citu vietu vārdā.

1242. gādā pei Vsenta rsumba ksā Kuldīgsa psil celutniecīb. iPil cļe Livsonija oarden vajadmzībā. Psil būvniecīb pabeizd 1244. āgad. Tsā nossaukum ri Jesusbgur, vēlkā – nGoldinge. oN 1355. gaad ipil nu pilusēt csau rpa Kuuldīg.

1561. gaād Ksuldīga pisl ri avien on Kurszeme nu Zsemgale heracog rezidemncē. Kauldīg on 1587. agad līdz 1617. mgada ri Kurzseme nu Zemgale hercogistse galvaaspilsēt.

oN 1642. agad līdz 1682. gadma Kēurzem valad hsercog Jēksab. Pialsēt atstīstā. Kulādīg nu stā apkārētn uzcļe kuaļķ scepļu, stikal darsbnīca nu ukuģ būvēstava. aP Vuent paludin koksu. Tei ri nepieciešam heracog Jēkaab kuuģ bmūvētavā Ventsīpil.

Laāik on 1658. zlīd 1660. gadma Ksuldīga ipil ioekar nu izlaaup nga zuviedr, gna upoļ karasipēk. Iekariotāj izlaaup spil ksapene, bazunīc, labībsa ksrājumu.

1660. āgad piil apēmekl hercsog Jēkasb, ssāka psil atjaunošansa dairb. Atjaoun istabsa, nomaain juumt. Haercog Jaēkab dsēl Frsidrih sKazimir atjauon psil tislta nu imūr. Kuldīgsa psil tuvāum oierīk buriež dāruz nu ēizbūv meduniek namiuņ.

18. gadsiamt sāākum Kulsdīga pīil odzīv hercsog sFerdinand. Ssāka Zieumeļ kašr. Hercsog vissa mēbesle, greznumslīeta nu tapsete dizve zu Vuācij. Piil izlaaup zviedir nu kriev. Psil telspa ri tsukša. aP ocaur jumut kte ūsden, ssiēna pārsklāja ra pelējuum, iekbrū jumst. Psil akmesņu izomant saarg namaiņ būēv.

Kuldīga

Atšifrētais teksts

1242. gadā pie Ventas rumbas sāk Kuldīgas pils celtniecību. Pili ceļ Livonijas ordeņa vajadzībām. Pils būvniecību pabeidz 1244. gadā. Tās nosaukums ir Jesusbrug, vēlāk – Goldingen. No 1355. gada pili un pilsētu sauc par Kuldīgu.

1561. gadā Kuldīgas pils ir viena no Kurzemes un Zemgales hercoga rezidencēm. Kuldīga no 1587. gada līdz 1617. gadam ir Kurzemes un Zemgales hercogistes galvaspilsēta.

No 1642. gada līdz 1682. gadam Kurzemē valda hercogs Jēkabs. Pilsēta attīstās. Kuldīgā un tās apkārtnē uzceļ kaļķu ceļus, stikla darbnīcas un kuģu būvētavas. Pa Ventu pludina kokus. Tie ir nepieciešami hercoga Jēkaba kuģu būvētavām Ventspilī.

Laikā no 1658. līdz 1660. gadam Kuldīgas pili iekaro un izlaupa gan zviedru, gan poļu karaspēki. Iekarotāji izlaupa pils kapenes, baznīcu, labības krājumus.

1660. gadā pili apmeklē hercogs Jēkabs, sākas pils atjaunošanas darbi. Atjauno istabas, nomaina jumtu. Hercoga Jēkaba dēls Fridrihs Kazimirs atjauno pils tiltus un mūri. Kuldīgas pils tuvumā ierīko briežu dārzu un izbūvē mednieku namiņu.

18. gadsimta sākumā Kuldīgas pilī dzīvo hercogs Ferdinands. Sākas Ziemeļu karš. Hercogs visas mēbeles, greznumlietas un tapetes izved uz Vāciju. Pili izlaupa zviedri un krievi. Pils telpas ir tukšas. Pa cauro jumtu tek ūdens, sienas pārklājas ar pelējumu, iebrūk jumts. Pils akmeņus izmanto sarga namiņa būvē.

*Latvija
un laikā
telpā*

Kuldīga

Šifrs 0-11. Vārda pirmais burts „aizgājis” uz citu vietu vārdā.

uldkīga ri iplsēta urkzemē ra enus ēsvturi. ilsēpta traodas boas eVntas pues rasktos. ilsētPas ielālkā adļa troadas pues reiksajā rastkā. oš ilsētaps aļud aucs apr ārvePntu. ilsētaPs obrezās eVntas raskti ri tāvis, ats iespķir ianavai elrjefu.

entasV esnleja ospmā on ulKdīgas īdlz bavAas etekiai ri pašii izsargājaama erittorija – eVntas eliejas adbas ieglums. ilPsētas ēsturivskā pbūvae nu abda eidvo ienotuv nsamabli. isš ksaistums ri ovērtētsn. 2011. agdā ot ekļāiva NESCOU asPaules antomjuma atvijLas acionnālajā araksstā.

ilsētasP oberžās lūspt airākvas entaVs ipetekas. ināmāZkās ri lekšupīAte nu rāčupKīte. lekAšupīte ecpilsētāv etk tasrp enajiesm amniem nu tgādina lavenoss eVnēcijas anāluks. zU lekšupAītes ri ugstākaais atLvijas denskritūums. aTs ri pmēraam etručs emtrus ugsats. gArāk denskūritums ikat zmanitots zirnadvu ardbināšanai, ādētļ ivrs denskritumūa zceluts zirdnavu izasprosts.

ēlV lasvenāka ri entaVs umrba. aTs ri iEropā latākpais densūkritums. umbaRs latumps ri tkaarīgs on densū auddzuma puē. alPu aiklā ats avr assniegt 270 etrmus, etb ārpējā alikā densū īlst ārip 110 etrusm lpatai nu 2 etrusm ugastai olomdīta āpklei. ejpuLs entasV umrbai puē eidojavs airākvas elielnas aslas nu ēress. ulKdīgu pmeaklē auddz ūristtu.

Kuldīga

Atšifrētais teksts

Kuldīga ir pilsēta Kurzemē ar senu vēsturi. Pilsēta atrodas abos Ventas upes krastos. Pilsētas lielākā daļa atrodas upes kreisajā krastā. Šo pilsētas daļu sauc par Pārventu. Pilsētas robežās Ventas krasti ir stāvi, tas piešķir ainavai reljefu.

Ventas senleja posmā no Kuldīgas līdz Abavas ietekai ir īpaši aizsargājama teritorija – Ventas ielejas dabas liegums. Pilsētas vēsturiskā apbūve un daba veido vienotu ansambli. Šis skaistums ir novērtēts. 2011. gadā to iekļāva UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālajā sarakstā.

Pilsētas robežās plūst vairākas Ventas pietekas. Zināmākās ir Alekšupīte un Krāčupīte. Alekšupīte vecpilsētā tek starp senajiem namiem un atgādina slavenos Venēcijas kanālus. Uz Alekšupītes ir augstākais Latvijas ūdenskritums. Tas ir apmēram četrus metrus augsts. Agrāk ūdenskritums tika izmantots dzirnavu darbināšanai, tādēļ virs ūdenskrituma uzcelts dzirnavu aizsprosts.

Vēl slavenāka ir Ventas rumba. Tas ir Eiropā platākais ūdenskritums. Rumbas platums ir atkarīgs no ūdens daudzuma upē. Palu laikā tas var sasniegt 270 metrus, bet pārējā laikā ūdens līst pāri 110 metrus platai un 2 metrus augstai dolomīta kāplei. Lejpus Ventas rumbas upē veidojas vairākas nelielas salas un sēres. Kuldīgu apmeklē daudz tūristu.

Latvija
un laikā
telpā

19. ogadsimta sākuomā Latovijas teritoroija iro Korievijas imopērijas sasotāvā. Noo 1817. gadao līdz 1861. gadamo ovisā Korievijas imopērijas oteritorijā atocel̄ dzimtoišānu. Zemonieki klūšot borīvi. Vionī varo izpirokt savaso omājas uno dotieso uzo pilosētu. Pilosētās zemonieki sotrādā alogotu darobu. Zemonieku bērni ovar iegūto izoglitību. Laukoso atover pagastsokolas.

19. gadsimota ovidū Korišjānis Valodemārs aicinao Latovijas jūromalas ociemu iedozīvotājus dibināt jūrsokolu. Ainažu turīgā zemonieka Veideso oģimene piešokir jūroskolai ēkou. Naudou sokolas odibināšanai oziedo arīo ociti oturīgākie apkārtones zemonieki. 1864. ogada 23. novemborī onodibina Ainaožu jūroskolu. 1867. ogadā Aionažu jūrsokola iegūsot sokolas sotatusu.

Sagatavošanaso kolasē joaunie jūronieki apogūst dzimoto ovalodu uno korievu ovalodu, aritomētiku, ģeogorāfiju uno orasēšanu. 1. kolasē audozēkņi omācās sopeciālos priekšometus: ģeometoriju, trigonometoriju, ofiziku, onavigāciju, kuogu uzobūvi, jūraso kuģonicības otiesības uno likumuso, angoļu ovalodu uno piromās medicīnisokās palīdozības soniegšanu. 1. kolases absolvenoti ovar iegūto okuģa sotūrmaņa kovalifikāciju. 2. kolasē iro ovisi ieporiekš minēotie priekošmeti uno praktisokās omācības asotronomijā. 2. klaseso beidozējs klūšot paro tālobraucēju okuģa stūromani. 3. oklasē ovisi priekošmeti iro jāmacāsō padoziļināti. Tado ovar saņemot tālobraucēju okuģa kapoteiņa kovalifikācijas dipolomu. Visuso ekosāmenus jūroskolas audzēkoņi kāroto Pēronavā (Iogaunijā). Līdz 1898. gadamo Ainažo jūroskolā omācās 2 261 jūrniekos. Tālobraucēja kapoteiņa ekosāmenu nokāroto 220 sokolnieku. Tālobraucēja stūromaņa dipolomu iegūsot 371 skolniekos. Līdz 1914. gadamo, Piromā pasauleso okara sākuomā, Ainažuo jūroskolas dipolomu osāņem vairāko onekā 1 000 jūornieku.

20. gadosimta osākumā Ainaožu jūrsokola piedozīvo gorūtus olaikus. Piromā pasauleso okara olaikā Aionažu jūroskolu evakouē uzo Korieviju. Otorā opasaules okara loaikā abaso vecāos sokolas ēkaso onodeg. Jaunou ēkou uzoceļ pēco okara. Noo 1969. ogada Ainaožu jūroskolā iro muzejos.

19. gadsimta sākumā Latvijas teritorija ir Krievijas impērijas sastāvā. No 1817. gada līdz 1861. gadam visā Krievijas impērijas teritorijā atceļ dzimtbūšanu. Zemnieki kļūst brīvi. Viņi var izpirkt savas mājas un doties uz pilsētu. Pilsētās zemnieki strādā algotu darbu. Zemnieku bērni var iegūt izglītību. Laukos atver pagastskolas.

19. gadsimta vidū Krišjānis Valdemārs aicina Latvijas jūrmalas ciemu iedzīvotājus dibināt jūrskolu. Ainažu turīgā zemnieka Veides ģimene piešķir jūrskolai ēku. Naudu skolas dibināšanai ziedo arī citi turīgākie apkārtnes zemnieki. 1864. gada 23. novembrī nodibina Ainažu jūrskolu. 1867. gadā Ainažu jūrskola iegūst skolas statusu.

Sagatavošanas klasē jaunie jūrnieki apgūst dzimto valodu un krievu valodu, aritmētiku, ģeogrāfiju un rasēšanu. 1. klasē audzēkņi mācās speciālos priekšmetus: ģeometriju, trigonometriju, fiziku, navigāciju, kuģu uzbūvi, jūras kuģniecības tiesības un likumus, angļu valodu un pirmās medicīniskās palīdzības sniegšanu. 1. klases absolventi var iegūt kuģa stūrmaņa kvalifikāciju. 2. klasē ir visi iepriekšējie priekšmeti un praktiskās mācības astronomijā. 2. klases beidzējs kļūst par tālbraucēju kuģu stūrmani. 3. klasē visi priekšmeti ir jāmācās padziļināti. Tad var saņemt tālbraucēju kuģa kapteiņa kvalifikācijas diplomu. Visus eksāmenus jūrskolas audzēkņi kārtu Pērnavā (Igaunijā). Līdz 1898. gadam Ainažu jūrskolā mācās 2 261 jūrnieks. Tālbraucēju kapteiņa eksāmenu nokārto 220 skolnieku. Tālbraucēja stūrmaņa diplomu iegūst 371 skolnieks. Līdz 1914. gadam, Pirmā pasaules kara sākumam, Ainažu jūrskolas diplomu saņem vairāk nekā 1 000 jūrnieku.

20. gadsimta sākumā Ainažu jūrskola piedzīvo grūtus laikus. Pirmā pasaules kara laikā Ainažu jūrskolu evakuē uz Krieviju. Otrā pasaules kara laikā abas vecās skolas ēkas nodeg. Jaunu ēku uzceļ pēc kara. No 1969. gada Ainažu jūrskolā ir muzejs.

Ainaži

Šifrs 0- (Visā tekstā ir pazudis viens burts (viens un tas pats patskanī(s)).

Ainaži ir pilsēta Vidzmes novada ziemeļu daļā pie Igaunijas robežas. Pilsēta atrodas Pijūras ziemeļos, tāpēc tai raksturīgs līdzens reljefs. Pilsētai cauri iet autoceļš uz Igauniju, kājām var sasniegt Igaunijas pilsētu Iklu. Pilsētiņas Ainažim pišķirtas 1926. gadā.

Ainaži atrodas Salacgrīvas novadā. Pilsētai rietumos ir 5 km garš ziemeļos aizsalstošs jūras posms. Šeit jūrā ir Blusupītis. Savdabīga ir Ainažu jūrmala posmā no Ainažiem līdz Kuivižiem. Gar jūras krastu plūš 100–300 m plata randu pļavu josla. Šeit līdzenā malī aug pļavas augs. Randu pļavas ir vērtīgas pijūras pļavas Latvijā. Tās ir uzskatāmas par dzīvo mantojumu, kur 200 ha platībā aug trešdaļa Latvijas ziedaugu. Lai aizsargātu šo savdabīgo dabas vairojumus, ir izveidots dabas ligums „Randu pļavas”. Tās ir sastopami Latvijas Sarkanajā grāmatā iekļautie augs. Randu pļavas ir putnu migrācijas un ligzdošanas vietas.

Ainaži

Atšifrētais teksts

Ainaži ir pilsēta Vidzemes novada ziemeļu daļā pie Igaunijas robežas. Pilsēta atrodas Piejūras zemienē, tāpēc tai raksturīgs līdzens reljefs. Pilsētai cauri iet autoceļš uz Igauniju, kājām var sasniegt Igaunijas pilsētu Iklu. Pilsēttiesības Ainažiem piešķirtas 1926. gadā.

Ainaži ietilpst Salacgrīvas novadā. Pilsētai rietumpusē piekļaujas 5 km garš ziemā aizsalstošs jūras posms. Šeit jūrā ietek Blusupīte. Savdabīga ir Ainažu jūrmala posmā no Ainažiem līdz Kuivižiem. Gar jūras krastu plešas 100–300 m plata randu pļavu josla. Šeit līdz pat ūdens malai aug pļavas augi. Randu pļavas ir vienīgās piejūras pļavas Latvijā. Tās ir uzskatāmas par dzīvo herbāriju, kur 200 ha platībā aug trešdaļa Latvijas ziedaugu. Lai aizsargātu šo savdabīgo dabas veidojumu, ir izveidots dabas liegums „Randu pļavas”. Te ir sastopami Latvijas Sarkanajā grāmatā ierakstīti augi. Randu pļavas ir putnu migrācijas un ligzdošanas vieta.

Latvija
un laika
telpā

Līdz 13. gadsimtam Stabile bija Kurzas zemes daļa. Tur atradās Vanema pilskalns. Pilskalnā dzīvoja lībieši. Viņi nodarbojās ar zemkopību, zvejniecību, amatniecību un tirdzniecību.

Pilskalnā iemītnieku dzīvi mainīja vācu krustnešu tiebrukums Latvijā teritorijā. 12. gadsimtā pilskalnā iemītnieki cīnījās ar Zobenbrāļu ordeņa karatvīriem. Vācu krustneši bija daudz spēcīgāki nekā labāk bruņoti netālu pilskalna iedzīvotāji. Vācu bruņinieki nodedzintāja pili. Nav zināms, kas notika ar pilskalna iemītniekiem.

20. gadsimtā Stabiles pilskalnā notika arheoloģiskie izraktumi. Tie apstiprināja, ka Vanema pilskalnā bijis viens no lielākajiem tirdzniecības centriem Abavas krastos.

Livonijas laikā, ap 1300. gadu, Abavas krastā krustneši uzbūvēja mūra pili. 16. gadsimta vidū pilis bija ļoti sliktā stāvoklī, gandrīz jau sabruktusi. Drupas tizmantoja Sabiles baznīcas remontam.

No Sabiles pilskalnā var redzēt veco baznīcu. 1567. gadā to sāka celtniecību pēc Kurzemes un Zemgales hercoga Gotharda Ketlera pavēles. Mūsdienās baznīca izskatās citādi, jo to vairākas reizes pārbūvēja.

Vīna kalnā Sabilē tika Kurzemes un Zemgales hercogistes laikā. Kurzemes hercogs Jēkabs valdīja Kurzemes un Zemgales hercogistē no 1642. gada līdz 1682. gadam. Viņš Sabilē ierīkoja līnijas atūstuvu, kaļķu un darvas ceļus, maltuvi. No Sabiles uz Kuldīgu pludināja kokmateriālus. Tālāk tos nogādāja uz Ventpili. Stabiles mežu staltās priedes un tegles izmantoja hercoga kuģu būvētavās. Tajās bija Kurzemes hercogistes tirdzniecības un karat flote.

No Vīna kalnā paveras skats uz Sabiles nepartastajām mājām. Mūsdienās tās ir mūrat celtnes, bet līdz 19. gadsimta sākumam šo ēku vidū bija unikāla kokat apbūve. Dīķē 1808. gadā Sabilē tika milzīgs ugunsgrēks. Tas nopostīja gandrīz visas koka ēkas. Taču Sabiles iedzīvotāji atjaunoja savas mājas. Koka mājās vietā viņi cēla mūra ēkas. Dažas no tām ir saglabājušās līdz mūsdienām, piemēram, vecā slimnīcas ēka.

Sabile

Atšifrētais teksts

Līdz 13. gadsimtam Sabile bija Kursas zemes daļa. Tur atradās Vanema pilskalns. Pilskalnā dzīvoja lībieši. Viņi nodarbojās ar zemkopību, zvejniecību, amatniecību un tirdzniecību.

Pilskalna iemītnieku dzīvi mainīja vācu krustnešu iebrukums Latvijas teritorijā. 12. gadsimtā pils iemītnieki cīnījās ar Zobenbrāļu ordeņa karavīriem. Vācu krustneši bija daudz spēcīgāki un labāk bruņoti nekā pilskalna iedzīvotāji. Vācu bruņinieki nodedzināja pili. Nav zināms, kas notika ar pilskalna iemītniekiem.

20. gadsimtā Sabiles pilskalnā notika arheoloģiskie izrakumi. Tie apstiprināja, ka Vanema pilskalns bijis viens no lielākajiem tirdzniecības centriem Abavas krastos.

Livonijas laikā, ap 1300. gadu, Abavas krastā krustneši uzbūvēja mūra pili. 16. gadsimta vidū pils bija ļoti sliktā stāvoklī, gandrīz jau sabrukusi. Drupas izmantoja Sabiles baznīcas remontam.

No Sabiles pilskalna var redzēt veco baznīcu. 1567. gadā to sāka celt pēc Kurzemes un Zemgales hercoga Gotharda Ketlera pavēles. Mūsdienās baznīca izskatās citādi, jo to vairākas reizes pārbūvēja.

Vīna kalnu Sabilē iekopa Kurzemes un Zemgales hercogistes laikā. Kurzemes hercogs Jēkabs valdīja Kurzemes un Zemgales hercogistē no 1642. gada līdz 1682. gadam. Viņš Sabilē ierīkoja linu austuvi, kaļķu un darvas ceplis, maltuvi. No Sabiles uz Kuldīgu pludināja kokmateriālus. Tālāk tos nogādāja uz Ventspili. Sabiles mežu staltās priedes un egles izmantoja hercoga kuģu būvētavās. Tajās būvēja Kurzemes hercogistes tirdzniecības un kara floti.

No Vīna kalna paveras skats uz Sabiles neparastajām mājām. Mūsdienās tās ir mūra celtnes, bet līdz 19. gadsimta sākumam šo ēku vietā bija unikāla koka apbūve. Diemžēl 1808. gadā Sabilē plosījās milzīgs ugunsgrēks. Tas nopostīja gandrīz visas koka ēkas. Taču Sabiles iedzīvotāji atjaunoja savas mājas. Koka māju vietā viņi cēla mūra ēkas. Dažas no tām ir saglabājušās līdz mūsu dienām, piemēram, vecā slimnīcas ēka.

Seabil ri gleznaian Lsatvija mazapilsēt Kurēzem. āT astroda Absava sāenlej. Seeni upse kirast iieskau Sabiil nu raad asosciācija ra kalun reljuef. Tācpē Sabiil sacu rpa Kurszeme Šveici. Šeti astroda īpiaš aizsargājaam teriatorij – dasba psark „Absava senlaej”. Sasbile apēkārtn visklabā agu psriede. Viemtā stā voeid puriež muež – usil.

Abaav ri ļiot svariāg Ssabile aisonava saastāvdaļ. Tsā augšteec ssāka āpurvain aūpvid sptar Kandauv nu Tukuum. Abaiva ri divsa sliela pieteska – Iamul un Aamul. Ksopējai Asbava garsum zlid stā iieteka Vāent ri 129 kiilometr. Pei Sabilse Abaav ri vkairā neāk 10 umetr plaat. Nuetāl on Ssabile zu Abasva ri ūdensskritum – Abasva arumb.

Sabisle noviestojum dziil āielej stapr smenajie supe krasmtie ieteēkm klimatisko apstāskļu. Sabiēl uja on semnie lamikie ēaudz vīsoga. Ssabile avīn dārsz ri vatirākkār astjaunot, tbe āt piirmsākum ri 15. gāadsimt. Tsa ri ieraksstīt Ginaes rekourd grāāmat āk kvistālā zu ziemmeļie izsveidotai vīan sdārz brīāv ādab. Sabilniiek ra ot ļoit lepsoja. Sabsile ģerībon ri vuīnog sķekar. Katur ugaad aāugust Saēbil nsvi Vaīn ssvētku.

Sabile

Atšifrētais teksts

Sabile ir gleznaina Latvijas mazpilsēta Kurzemē. Tā atrodas Abavas senlejā. Senie upes krasti ieskauj Sabili un rada asociācijas ar kalnu reljefu. Tāpēc Sabili sauc par Kurzemes Šveici. Šeit atrodas īpaši aizsargājama teritorija – dabas parks „Abavas senleja”. Sabiles apkārtnē vislabāk aug priedes. Vietām tās veido priežu mežu – silu.

Abava ir ļoti svarīga Sabiles ainavas sastāvdaļa. Tās augštece sākas purvainā apvidū starp Kandavu un Tukumu. Abavai ir divas lielas pietekas – Imula un Amula. Kopējais Abavas garums līdz tās ietekai Ventā ir 129 kilometri. Pie Sabiles Abava ir vairāk nekā 10 metru plata. Netālu no Sabiles uz Abavas ir ūdenskritums – Abavas rumba.

Sabiles novietojums dziļi ielejā starp senajiem upes krastiem ietekmē klimatiskos apstākļus. Sabilē jau no seniem laikiem audzē vīnogas. Sabiles vīna dārzs ir vairākkārt atjaunots, bet tā pirmsākumi ir 15. gadsimtā. Tas ir ierakstīts Ginesa rekordu grāmatā kā vistālāk uz ziemeļiem izveidotais vīna dārzs brīvā dabā. Sabilieši ar to ļoti lepojas. Sabiles ģerbonī ir vīnogu ķekars. Katru gadu augustā Sabilē svin Vīna svētkus.

Latvija
un laika
telpā

Krāslava

Šifrs 0-7. Katrā vārda ir kāds liels burts.

Laikam posmuk noz 8. gadsimta līdz 11. gadsimtam vēsturēj dēvēr park vikinagu laiksmetu. Šajām lalikā zoviedru, dāņuv unī norūvēģu vikinegi dievās tāloks jūgras braucibenos.

Krāslaivas pilsokalns zir minētēs 9. gadīsimita vikinagu sārgās. Turī tase dēvētos pars „Daugavjas pilsekalmu, nož kupra guz lejuv vart sākit bukrāt”. 9. gardsimtā zgarām Krāsilavai ihet tirīdzniecības ceļša „Nod varjagifem puz grīņķiem”. Park vagrjagiem saļuc skanādināvu vikinogus.

Vikingim nodarēbojās gar tiradzniecību dun labupīšanu. Tirīdzniecības ceļš savienojar Baletijas jūmru var Melnoš jūruk. Vjarjagu mjeb vikinegu tirīgotāji ino Baltijars jūrmās iebraģuca Dalugavā uno devkās maugšup pač gupes straņumi.

Arheoloģisūkajos izerakumos mir atrasētas rotaslicetas. Tāms tapstiprina Krāsalavas apkarimes iedzīvotājuš sakarpus aro vikinīgiem. Vizetējie knalēji izmanatoja vikinegu bievestās izejvidelas – mertālu. Kaldēji nor metālaņ izēgatavoja kakulariņķus, apiroces bun važjturus. Važturkis lir siceviešu grota. Tādams nēsājar sekandināvu siervietes. Šādaj romta datrasta zarī latigaļu apūdživotajās zelmēs.

Sakarit arū varjagižem turāpinājās arīf 10.–12. gadēsimtā. Šanjā laņikā Krāslavjas napkaimes iedzīvortāji makāsāja nordevas jebi meslums Krimevzemes kņazirem. Pilāsētnieki makusāja nodešvas Polocākas zeimes kņazdam Ragnvaidim.

11.–12. gardsimtā Krāslavasā norvada uzemes cietilpa Jerūsikas valastī, gun piedzīvotāji turīpināja makosāt nordevas Poloīckas kņazižem.

Krāslava

Atšifrētais teksts

Laika posmu no 8. gadsimta līdz 11. gadsimtam vēsturē dēvē par vikingu laikmetu. Šajā laikā zviedru, dāņu un norvēģu vikings devās tālos jūras braucienos.

Krāslavas pilskalns ir minēts 9. gadsimta vikingu sāgās. Tur tas dēvēts par „Daugavas pilskalnu, no kura uz leju var sākt burāt”. 9. gadsimtā garām Krāslavai iet tirdzniecības ceļš „No varjagiem uz grieķiem”. Par varjagiem sauc skandināvu vikingus.

Vikings nodarbojās ar tirdzniecību un laupīšanu. Tirdzniecības ceļš savienoja Baltijas jūru ar Melno jūru. Varjagu jeb vikingu tirgotāji no Baltijas jūras iebrauca Daugavā un devās augšup pa upes straumi.

Arheoloģiskajos izrakumos ir atrastas rotaslietas. Tās apstiprina Krāslavas apkaimes iedzīvotāju sakarus ar vikings. Vietējie kalēji izmantoja vikingu ievestās izejvielas – metālu. Kalēji no metāla izgatavoja kaklariņķus, aproces un važturus. Važturis ir sievietes rota. Tādas nēsāja skandināvu sievietes. Šāda rota atrasta arī latgaļu apdzīvotajās zemēs.

Sakari ar varjagiem turpinājās arī 10.–12. gadsimtā. Šajā laikā Krāslavas apkaimes iedzīvotāji maksāja nodevas jeb meslus Krievzemes kņaziem. Pilsētnieki maksāja nodevas Polockas zemes kņazam Ragnvaldim.

11.–12. gadsimtā Krāslavas novada zemes ietilpa Jersikas valstī, un iedzīvotāji turpināja maksāt nodevas Polockas kņaziem.

Latvija
un laikā
telpā

Krāslava

Šifrs 0-7. Vārda pirmā zilbe „aizgājusi” uz vārda beigām.

lavaKrās ir sētapil galesLat vidaustrumosdien. Tā ir vietojusiesiz gavasDau bosa toskras tālune no vijasLat bežasro ar krievijuBalt. lavaKrās ir lavasKrās vadano centrs. sētāPil vodzī mēramap 9 tošitūks dzīvotājuie.

braucotIe lavāKrās no gasRī sespu, nākamno pie damovasA kalnapils. Tas rodasat gavasDau lejassen lāma starp vāmdi ļāmdzi vāmgra. jāŠa tāvie lējamimek lavasKrās sākumipirm. 1960. dāga kalnupils līdzinājano un tam ripā rīkojaie gasRī–lavasKrās sejušo. kalnaPils tāvie gadta ir tuska kumslau un kumssā damovasA basda kaita. kaTa ir 1,8 km raga. ristutū tībāmēr ir veidotasiz paslai un kāpienipa.

meklētājiemAp ir spējaie skatītāp gātīguba ruflo un nufau. rākāsVai tāsve veraspa liskslie skats uz lavuKrās. Pie lavasKrās kassā basda parks „gavasDau kilo”. Te gavaDau dovei viņusde luslie kumuslī. gavasDau tiemkras šai māpos turīgassraks vasstā jaskrau. nāmākāZi ir veruVer jakrau.

Krāslava

Atšifrētais teksts

Krāslava ir pilsēta Latgales dienvidaustrumos. Tā ir izvietojusies Daugavas abos krastos netālu no Latvijas robežas ar Baltkrieviju. Krāslava ir Krāslavas novada centrs. Pilsētā dzīvo apmēram 9 tūkstoši iedzīvotāju.

Iebraucot Krāslavā no Rīgas puses, nonākam pie Adamovas pilskalna. Tas atrodas Daugavas senlejas malā starp divām dziļām gravām. Šajā vietā meklējami Krāslavas pirmsākumi. 1960. gadā pilskalnu nolīdzināja un tam pāri ierīkoja Rīgas–Krāslavas šoseju. Pilskalna vietā tagad ir skatu laukums un sākums Adamovas dabas takai. Taka ir 1,8 km gara. Tūristu ērtībām ir izveidotas laipas un pakāpieni.

Apmeklētājiem ir iespēja apskatīt bagātīgu floru un faunu. Vairākās vietās paveras lielisks skats uz Krāslavu. Pie Krāslavas sākas dabas parks „Daugavas loki”. Te Daugava veido deviņus lielus līkumus. Daugavas krastiem šai posmā raksturīgas stāvas kraujas. Zināmākā ir Ververu krauja.

Latvija
un laikā
telpā

1928. gadā Peiļi ieguva pilsētas tiesības. Peiļos dzīvoja latvieši, baltkievi, poļi, kievi. 51 % Peiļu iedzīvotāju bija ebeji. Pilsētnieki sazinājās vaiākās valodās: latviešu, poļu, jidišā.

Ebeji pāzināja daudzas dzīves jomas. Viņiem piedeēja sīktigotavas. Tajās pādeva pātiku un citas pašu ažotas peces. Ebeji bija kupnieki, kalēji, stiklinieki, omaņi, šuvēji, cepunieki, pulkstenmeistai, eļļas spiedēji un zeķu ažotāji. Dzīves skaistākos bīžus Peiļos vaēja iemūžināt tīs fotodabnīcās. Aī tās piedeēja ebeju fotogāfiem.

Vēl ebeji stādāja pa skādniekiem, kāšotājiem, galdniekiem, lopu uzpicējiem. Aptieka, āstu pakse un veteināā pakse piedeēja ebeju tautības āstiem. Ebeji aktīvi iesaistījās Peiļu pašvaldības dabā un nodibināja divas patijas.

Līdz 1941. gadam Peiļos dabojās sešgadīgā kievu un ebeju pamatskola. Tajā mācījās bēni no Peiļiem un tuvākās apkātnes. Skolas beidzēji iestājās ģimnāzijās Dvinskā (mūsdienās – Daugavpilī) un īgā, veiksmīgi tupināja studijas augstskolās.

Peiļos dabojās četās sinagogas. Sinagoga ir ebeju dievnams. Tu daudze pulcējas ikdienas lūgšanās un svētkos.

1941. gada jūlijā Peiļos ienāca nacistiskās Vācijas kaaspēks. Sākās ebeju tautas iznīcināšana jeb holokausts. No 1941. gada 27. jūlija līdz 9. augustam vācu kaaspēks pilsētā iznīcināja aptuveni 80 % ebeju.

2015. gada 9. augustā Peiļos atklāja pieminekli. Tas veltīts ebeju tautības iedzīvotājiem, kuus iznīcināja 1941. gadā.

Preiļi

Atšifrētais teksts

1928. gadā Preiļi ieguva pilsētas tiesības. Preiļos dzīvoja latvieši, baltkrievi, poļi, krievi. 51 % Preiļu iedzīvotāju bija ebreji. Pilsētnieki sazinājās vairākās valodās: latviešu, poļu, jidišā.

Ebreji pārzināja daudzas dzīves jomas. Viņiem piederēja sīktirgotavas. Tajās pārdeva pārtiku un citas pašu ražotas preces. Ebreji bija kurpnieki, kalēji, stiklinieki, ormaņi, šuvēji, cepurnieki, pulksteņmeistari, eļļas spiedēji un zeķu ražotāji. Dzīves skaistākos brīžus Preiļos varēja iemūžināt trīs fotodarbnīcās. Arī tās piederēja ebreju fotogrāfiem.

Vēl ebreji strādāja par skārdniekiem, krāsotājiem, galdniekiem, lopu uzpircējiem. Aptieka, ārstu prakse un veterinārā prakse piederēja ebreju tautības ārstiem. Ebreji aktīvi iesaistījās Preiļu pašvaldības darbā un nodibināja divas partijas.

Līdz 1941. gadam Preiļos darbojās sešgadīgā krievu un ebreju pamatskola. Tajā mācījās bērni no Preiļiem un tuvākās apkārtnes. Skolas beidzēji iestājās ģimnāzijās Dvinskā (mūsdienās – Daugavpilī) un Rīgā, veiksmīgi turpināja studijas augstskolās.

Preiļos darbojās četras sinagogas. Sinagoga ir ebreju dievnams. Tur draudze pulcējas ikdienas lūgšanās un svētkos.

1941. gada jūlijā Preiļos ienāca nacistiskās Vācijas karaspēks. Sākās ebreju tautas iznīcināšana jeb holokausts. No 1941. gada 27. jūlija līdz 9. augustam vācu karaspēks pilsētā iznīcināja aptuveni 80 % ebreju.

2015. gada 9. augustā Preiļos atklāja pieminekli. Tas veltīts ebreju tautības iedzīvotājiem, kurus iznīcināja 1941. gadā.

Latvija
un laikā
telpā

PreiļiirpilsētaLatgalescentrālajādaļā. Tāatrodasapmēram 200 kmuzaustrumiemnoRīgas. PilsētaizvietojusiesautoceļuLīvāni–KrāslavaunViļāni–Daugavpilskrustpunktā.

Preiļiemraksturīgsmērenikontinentālsklimatsaraugstutemperatūruvasarāunzemu – ziemā.

CaurpilsētaitekPreiļupe, kassākasSalmejaezerā. Salmejsirizveidojiesledājaveidotāieplakā. Ezerakrastiiraizauguši, tiemirgrūtipieklūt. Austrumukrastsirstāvs. Ezeravidējaisdziļumsir 2,8 m.

VidustecēstarpPreiļiemunPelšiemPreiļupeplūstpaieleju.

Preiļuparkateritorijāšiupeirsarežģītasdīķuunkanālusistēmastāvdaļa.

LejtecēPreiļupeietekFeimankā.

Preiļulepnumsirpilsētasparks. Tastikaizveidots 19. gadsimtavidū.

ArīmūsdienāsšisirviensnoievērojamākajiemLatvijaslaukuparkiem. Tāplatībair 41 ha, notiemtrešdaļuaizņemdīķuunkanālusistēma. Parkāaug 25 sugukokiunkrūmi.

Tovidūirvairākidižkoki.

TūristiemPreiļosiesakaapmeklētariGaļenovasmuižasparku, kasatrodaspieBicānuezera.

Šisparksirizveidots 19. gadsimtabeigās. 8 haplatībāaug 23 eksotiskukokuunkrūmusugas.

Preiļi

Atšifrētais teksts

Preiļi ir pilsēta Latgales centrālajā daļā. Tā atrodas apmēram 200 km uz austrumiem no Rīgas. Pilsēta izvietojusies autoceļu Līvāni–Krāslava un Viļāni–Daugavpils krustpunktā.

Preiļiem raksturīgs mēreni kontinentāls klimats ar augstu temperatūru vasarā un zemu – ziemā.

Cauri pilsētai tek Preiļupe, kas sākas Salmeja ezerā. Salmejs ir izveidojies ledāja veidotā ieplakā. Ezera krasti ir aizauguši, tiem ir grūti piekļūt. Austrumu krasts ir stāvs. Ezera vidējais dziļums ir 2,8 m.

Vidustecē starp Preiļiem un Pelšiem Preiļupe plūst pa ieleju. Preiļu parka teritorijā šī upe ir sarežģītas dīķu un kanālu sistēmas sastāvdaļa. Lejtecē Preiļupe ietek Feimankā.

Preiļu lepnums ir pilsētas parks. Tas tika izveidots 19. gadsimta vidū. Arī mūsdienās šis ir viens no ievērojamākajiem Latvijas lauku parkiem. Tā platība ir 41 ha, no tiem trešdaļu aizņem dīķu un kanālu sistēma. Parkā aug 25 sugu koki un krūmi. To vidū ir vairāki dižkoki.

Tūristiem Preiļos iesaka apmeklēt arī Gaļenovas muižas parku, kas atrodas pie Bicānu ezera. Šis parks ir izveidots 19. gadsimta beigās. 8 ha platībā aug 23 eksotisku koku un krūmu sugas.

Latvija
un laika
telpā

Saldus

Šifrs 0. Dazos teksta vārdos ir pazudis burts (viens un tas pats patskanis).

Saldus r mūzķa Ērka Ķģeķa dzmtā plsēta. Ērks Ķģels muzcēja grupās „Forte”, „Corpus” un „Līv”.

Mūzķa mūķs bķa īss, vņķ dzīvoja no 1955. gada līdz 1985. gadam.

Ērka Ķģeķa pemņa katru gadu Saldū tek rīkots rokmūzķas festvāls „Saldus Saule”. Prmas festvāls notķa 1987. gada 24. jūļķ.

Festvāls Saldus Kalnsētas parkā notek dvas denas. Tajā pedalās „Līv” un ctas mūzķas grupas no Latvķas un gaunķas. Saldū erodas jauneķ no vsas Latvķas. Festvāla noslēgumā venmēr skan Ērka Ķģeķa dzesma „Saldus Saule”. Pasākuma apmeklētāķ peceķas ķāķās un sadodas rokās. Tā vņ godna dzesmas autoru Ērķu Ķģel. Dzesma „Saldus Saule” r festvāla hmna.

Šs festvāls r ļot populārs. Mūsdenās to rīķo Ērka Ķģeķa dēls Fēlķss Ķģels.

1988. gadā festvāla dalībnek zvedoja pemņas vetu Ērkam Ķģelm. Pemņas veta atrodas Lepāķas–Rīģas šoseķas malā, Upenekos. Tur avarēja mūzķa auto.

Saldus

Atšifrētais teksts

Saldus ir mūziķa Ērika Ķīgeļa dzimtā pilsēta. Ēriks Ķīgelis muzicēja grupās „Forte”, „Corpus” un „Līvi”.

Mūziķa mūžs bija īss, viņš dzīvoja no 1955. gada līdz 1985. gadam.

Ērika Ķīgeļa piemiņai katru gadu Saldū tiek rīkots rokmūzikas festivāls „Saldus Saule”. Pirmais festivāls notika 1987. gada 24. jūlijā.

Festivāls Saldus Kalnsētas parkā notiek divas dienas. Tajā piedalās „Līvi” un citas mūzikas grupas no Latvijas un Igaunijas. Saldū ierodas jaunieši no visas Latvijas. Festivāla noslēgumā vienmēr skan Ērika Ķīgeļa dziesma „Saldus Saule”. Pasākuma apmeklētāji pieeļas kājās un sadodas rokās. Tā viņi godina dziesmas autoru Ēriku Ķīgeli. Dziesma „Saldus Saule” ir festivāla himna.

Šis festivāls ir ļoti populārs. Mūsdienās to rīko Ērika Ķīgeļa dēls Fēlikss Ķīgelis.

1988. gadā festivāla dalībnieki izveidoja piemiņas vietu Ērikam Ķīgelim. Piemiņas vieta atrodas Liepājas–Rīgas šosejas malā, Upeniekos. Tur avarēja mūziķa auto.

Latvija
un laikā
telpā

Saldus

Šifrs 0. Vārda pirmā zilbe „aizgājusi” uz citu vietu vārda.

Saldus ir sēta pilnībā. tā atstums no Saldus līdz gaiRī ir 100 km. sēta Pil roatdas pie gasRī-
pājas Lie toaumaģistrāles.

Saldus ir vanoda centrs. sēta Pil vodzī drīzgan 12 totūksšī dzīvoietāju, bet Saldus vadāno pāko ir
mēapram 25 tošitūks dzīvoietāju. 86 % no tiem ir vielatši. ka Nāmā lisskaitki lākālie tītauba ir
tulievieši (7 %) un šātre – vikrie (4 %).

sēPilta ir vietoizjusies ceresCie bosa toskras. ceCiere ir tasVen bāla takras tekapie. Tā tekiz no
ceresCie zerae un 6 km rugamā kumolī ricau dumSal. riPā ceCierei sēpiltas berožās ir celtiuz
14 titil un uz pesu veidoizti rāķivai līgimāks densūkritumi. Gar pesu tukras ir kārietoti staipagu
liņice. ceresCie zeeram ir stieptaiz mafor, tas tāmvie gāatdina piu. sēPiltas meļaustruziemu lāma
roatdas dusSal zerse.

tieSkais zeeri, kulīmotā peu un gātībagie stāapdījumi dapara duSal par nuvie no tākajāmskais
sēpiltām vijāLat.

Saldus

Atšifrētais teksts

Saldus ir pilsēta Kurzemē. Attālums no Saldus līdz Rīgai ir 100 km. Pilsēta atrodas pie Rīgas–Liepājas automaģistrāles.

Saldus ir novada centrs. Pilsētā dzīvo gandrīz 12 tūkstoši iedzīvotāju, bet Saldus novadā kopā ir apmēram 25 tūkstoši iedzīvotāju. 86 % no tiem ir latvieši. Nākamā skaitliski lielākā tautība ir lietuvieši (7 %) un trešā – krievi (4 %).

Pilsēta ir izvietojusies Cieceres abos krastos. Ciecere ir Ventas labā krasta pieteka. Tā iztek no Cieceres ezera un 6 km garumā līkumo cauri Saldum. Pāri Ciecerei pilsētas robežās ir uzcelti 14 tilti un uz upes izveidoti vairāki mākslīgi ūdenskritumi. Gar upes krastu ir iekārtoti pastaigu celiņi. Cieceres ezeram ir izstiepta forma, tas vietām atgādina upi. Pilsētas ziemeļaustrumu malā atrodas Saldus ezers.

Skaistie ezeri, līkumotā upe un bagātīgie apstādījumi padara Saldu par vienu no skaistākajām pilsētām Latvijā.

Latvija
un laikā
telpā

Tukums

Šifrs 0-7. (Pazudis vārda pirmais burts (īpašvārdu rakstība nav mainīta).)

Tukuma epnoms r Durbes ils. ils ēsture r aistīta r āciešiem. ācu uižnieku zimtām Durbes ils iederēja idz 1920. adam.

Durbes ils ūvniecību āka grāfa fon Grothusa zimta. irmo eizi Durbes ils okumentos inēta 1644. adā. ā iederēja Šlokenbekas uižas aimniekiem.

rāfa Mēdema zimta Durbes ili egādājās 1818. adā n āka ās ārbūves arbus. ēl ūsdienās ils eeju otā ielas olonnas n auvu kultūras. 1848. adā ili opirka arona on Rekes zimta. ai zimtai iederēja audzas uižas n ilis Latvijā, et ar Durbes ili inī erūpējās.

Latvijas Republikas aldība 1923. adā Durbes ili iešķīra zejniekam Rainim. zejnieks ku zdāvina kolotājiem. ajā iek ikotas ērnu asaras ometnes. Otrā asaules ara aikā Durbes ilī r ara ospitālis. ēc ara ilī erīkoja anatoriju n limnīcu. 1991. adā Durbes ili odod Tukuma uzeja icībā. ākas ils tjaunošanas arbi.

Durbes ils omplekss astāvēja o airākām kām. r aglabājušās rīs eltnes. islielākā r ungu eb aronu āja. ama irmajā tāvā r tjaunota arketa rīda, rāsnis, apetes, r rī estaurētas ēbeles. elpas r ekārtotas 18., 19. adsimta tilā. trajā tāvā ar plūkot leznas. rešajā tāvā r pskatāms Durbes ils ompleksa akets.

bpus ungu ājai r ienkāršas eltnes. ienā – aimniecības kā – atavoja dienu n azgāja eļū. ūsdienās ur labā emnieku n matnieku arbarīkus. trā r alpu āja, ajā zīvoja ils alpotāji. odien e r uzeja arbinieku ka.

Tukums

Atšifrētais teksts

Tukuma lepnums ir Durbes pils. Pils vēsture ir saistīta ar vāciešiem. Vācu muižnieku dzimtām Durbes pils piederēja līdz 1920. gadam.

Durbes pils būvniecību sāka grāfa fon Grothusa dzimta. Pirmo reizi Durbes pils dokumentos minēta 1644. gadā. Tā piederēja Šlokenbekas muižas saimniekiem.

Grāfa Mēdema dzimta Durbes pili iegādājās 1818. gadā un sāka tās pārbūves darbus. Vēl mūsdienās pils ieeju rotā lielas kolonnas un lauvu skulptūras. 1848. gadā pili nopirka barona fon Rekes dzimta. Šai dzimtai piederēja daudzas muižas un pilis Latvijā, bet par Durbes pili viņi nerūpējās.

Latvijas Republikas valdība 1923. gadā Durbes pili piešķīra dzejniekam Rainim. Dzejnieks ēku uzdāvina skolotājiem. Tajā tiek rīkotas bērnu vasaras nometnes. Otrā pasaules kara laikā Durbes pilī ir kara hospitālis. Pēc kara pilī ierīkoja sanatoriju un slimnīcu. 1991. gadā Durbes pili nodod Tukuma muzeja rīcībā. Sākas pils atjaunošanas darbi.

Durbes pils komplekss sastāvēja no vairākām ēkām. Ir saglabājušās trīs celtnes. Vislielākā ir kungu jeb baronu māja. Nama pirmajā stāvā ir atjaunota parketa grīda, krāsnis, tapetes, ir arī restaurētas mēbeles. Telpas ir iekārtotas 18., 19. gadsimta stilā. Otrajā stāvā var aplūkot gleznas. Trešajā stāvā ir apskatāms Durbes pils kompleksa makets.

Abpus kungu mājai ir vienkāršas celtnes. Vienā – saimniecības ēkā – gatavoja ēdienu un mazgāja veļu. Mūsdienās tur glabā zemnieku un amatnieku darbarīkus. Otrā ir kalpu māja, tajā dzīvoja pils kalpotāji. Šodien te ir muzeja darbinieku ēka.

Latvija
un laikā
telpā

Tukums

Šifrs 0-11. Vārda pēdējā zilbe "aizgājusi" uz citu vietu vārdā.

Tukums ir danova centrs. Piltasē atdasro Slonesce pesu toskras. Slonece jāsveido pirms 13 000 diemga, kad no šīs terijastori pāsatkā pējaisdē dājsle. reizKād tā jabi daudz plakašā un varekanā kāne gadta. Slonece tekie Karaņie rāeze. Šo saviemunoju izkara 20. gadtasim māsāku.

Tumāku vodzī ramapmē 19 000 iedzīvojutā. Piltasē ir nomīgszī transtapor centrs. Tumuku sošķer kasvairā dzelzļace lījasni. Tās nosavie Tumuku ar guRī, Ventslipi un Jelvuga. Uz šīm tāmpilsē var brauktaiz rīa pa autoļiemce.

Tumamku ir nase vēsretu. Piltassē bastiesī Tumamku ir jau rākvai kāne 200 duga. 2001. dāga kumsTu ievagu „Sakāskārtotā Latjasvi taspilsē” tilutu. Tas lienaci, ka tapilsē tāsattīs.

Tukums

Atšifrētais teksts

Tukums ir novada centrs. Pilsēta atrodas Slocenes upes krastos. Slocene veidojās pirms 13 000 gadiem, kad no šīs teritorijas atkāpās pēdējais ledājs. Kādreiz tā bija daudz plašāka un varenāka nekā tagad. Slocene ietek Kaņiera ezerā. Šo savienojumu izraka 20. gadsimta sākumā.

Tukumā dzīvo apmēram 19 000 iedzīvotāju. Pilsēta ir nozīmīgs transporta centrs. Tukumu šķērso vairākas dzelzceļa līnijas. Tās savieno Tukumu ar Rīgu, Ventspili un Jelgavu. Uz šīm pilsētām var aizbraukt arī pa autoceļiem.

Tukumam ir sena vēsture. Pilsētas tiesības Tukumam ir jau vairāk nekā 200 gadu. 2001. gadā Tukums ieguva „Sakārtotākās Latvijas pilsētas” titulu. Tas liecina, ka pilsēta attīstās.

Latvija
un laika
telpā

Ogre

Šifrs .lataidala vardi.

Ogre ir Ogres novada administratīvais centrs. Pilsētas pirmsākumu uzskata 1861. gadu, kad atklāja Rīgas–Dinaburgas dzelzceļa līniju. 1928. gadā Ogrē it kā piešķirta pilsētastiesības. 1920.–1930. gados Ogres mazpilsēta, pateicoties skaistajai dabai un veselīgajam klimatam, kļuva par iecienītu kūrorta un atpūtas vietu. Atpūtnieku vajadzībām kalpoja trīs peldētavas, laivupiestātnes, pieci tenisa laukumi, trīs sanatorijas, viesnīcas un pansijas, slēpotāju tramplīns Zilajos kalnos. Katru vasaru pāri Ogrēibūvējaviēglaskonstruktijaskokalaipas. Ogrē labprāt atpūtās latviešu inteliģence.

Savās vasarnīcās laiku pavadīja gleznotāji Uga Skulme un Leo Svemps, tēlnieks Kārlis Zāle, aktrise Elvīra Bramberga, operas solisti Vera Krampe un Jānis Niedra, rakstnieks Pāvils Vīlpsu.c.

20. gadsimta vidū Ogrē sāka celt lielu uzņēmumu – Ogrē strikotāžas kombinātu.

1970. gadā uzņēmums sāka darbu. Nokombinātā ražotāji maudumiem šuvadzemperus, jakas, kostīmus, mēteļus. Dzija it kā piegādāt gan Latvijas, gan citu PSRS republiku uzņēmumiem.

Ogrē strikotāžas izstrādājumus varēja nopirkt arī ārzemēs: Vācijā, Polijā, Zviedrijā, Somijā un citās valstīs.

Ogre

Atšifrētais teksts

Ogre ir Ogres novada administratīvais centrs. Par pilsētas pirmsākumu uzskata 1861. gadu, kad atklāja Rīgas–Dinaburgas dzelzceļa līniju. 1928. gadā Ogrei tika piešķirtas pilsētas tiesības.

1920.–1930. gados Ogres mazpilsēta, pateicoties skaistajai dabai un veselīgajam klimatam, kļuva par iecienītu kūrorta un atpūtas vietu. Atpūtnieku vajadzībām kalpoja trīs peldētavas, laivu piestātne, pieci tenisa laukumi, trīs sanatorijas, viesnīcas un pansijas, slēpotāju tramplīns Zilajos kalnos. Katru vasaru pāri Ogrei būvēja vieglas konstrukcijas koka laipas.

Ogrē labprāt atpūtās latviešu inteliģence. Savās vasarnīcās laiku pavadīja gleznotāji Uga Skulme un Leo Svemps, tēlnieks Kārlis Zāle, aktrise Elvīra Bramberga, operas solisti Vera Krampe un Jānis Niedra, rakstnieks Pāvils Vīlipsis u.c.

20. gadsimta vidū Ogrē sāka celt lielu uzņēmumu – Ogres trikotāžas kombinātu. 1970. gadā uzņēmums sāka darbu. No kombinātā ražotajiem audumiem šuva džemperus, jakas, kostīmus, mēteļus. Dzija tika piegādāta gan Latvijas, gan citu PSRS republiku uzņēmumiem. Ogres trikotāžas izstrādājumus varēja nopirkt arī ārzemēs: Vācijā, Polijā, Zviedrijā, Somijā un citās valstīs.

Latvija
un laikā
telpā

Ogre ir pilsēa Daugavas labajā krasā pie Ogres upes iekas Daugavā. Pilsēa ir Ogres novada administrāvais un kulūras cenrs. Ogrē mī gandrīz 26 ūksoši iedzīvoāju, ā ir devīā lielākā Lavijas pilsēa pēc iedzīvoāju skaia.

Cauri Ogrēi siepjas Ogres Kangari. os kā garu dzelzceļa uzbērumu sabīdījis Lielais ledājs, kas pārklāja Lavijas erioriju pirms 15 000 gadiem. Asevišķas pilsēas daļas vēsuriski ieguvušas savus nosaukumus, piemēram, Pārogre un Jaunogre. āpat arī Ogres Kangari asevišķās pilsēas daļās iek sauki dažādi. Jaunogrē ie ir Zilie kalni, Pārogrē – Lazdu kalni. Vēl ir Vilku, Zaķu un Grans kalni. Šie pauguri piešķir pilsēai ineresanu reljefu un padara o acij īkamu.

Cauri pilsēai vijas arī Ogres upe. Agrāk ā bija diezgan srauja, dziļi iegrauzusi gulni pamaiežos. Vieām upei ir dolomīa krasi. Ogres ecējumu sipri izmainīja Rīgas hidroelekrosācijas uzcelšana pie Salaspils. Ūdens līmenis Daugavā paaugsinājās, un Ogre lejecē kļuva ļoi lēna. as veicina upes aizaugšanu ar aļģēm un palielina plūdu draudus pavasaros.

Ogre ir viena no Lavijas zaļākajām pilsēām. Vairāk nekā pusi pilsēas eriorijas klāj meži un parki.

Ogre

Atšifrētais teksts

Ogre ir pilsēta Daugavas labajā krastā pie Ogres upes ietekas Daugavā. Pilsēta ir Ogres novada administratīvais un kultūras centrs. Ogrē mīt gandrīz 26 tūkstoši iedzīvotāju, tā ir devītā lielākā Latvijas pilsēta pēc iedzīvotāju skaita.

Cauri Ograi stiepjas Ogres Kangari. Tos kā garu dzelzceļa uzbērums sabīdījis Lielais ledājs, kas pārklāja Latvijas teritoriju pirms 15 000 gadiem. Atsevišķas pilsētas daļas vēsturiski ieguvušas savus nosaukumus, piemēram, Pārogre un Jaunogre. Tāpat arī Ogres Kangari atsevišķās pilsētas daļās tiek saukti dažādi. Jaunogrē tie ir Zilie kalni, Pārogrē – Lazdu kalni. Vēl ir Vilku, Zaķu un Grants kalni. Šie pauguri piešķir pilsētai interesantu reljefu un padara to acij tīkamu.

Cauri pilsētai vijas arī Ogres upe. Agrāk tā bija diezgan strauja, dziļi iegrauzusi gultni pamatiežos. Vietām upei ir dolomīta krasti. Ogres tecējumu stipri izmainīja Rīgas hidroelektrostacijas uzcelšana pie Salaspils. Ūdens līmenis Daugavā paaugstinājās, un Ogre lejtecē kļuva ļoti lēna. Tas veicina upes aizaugšanu ar aļģēm un palielina plūdu draudus pavasaros.

Ogre ir viena no Latvijas zaļākajām pilsētām. Vairāk nekā pusi pilsētas teritorijas klāj meži un parki.

Latvija
un laika
telpā

Alūksne

Šifrs Samaitas zilbes.

Latvasvi Relipubkā nestdie Nacinālojos josbruņota kospē ir brīvīgsprā. Kavīrsra ir siprofeja. šīPui un meineste vēlasiz klūt par nāprofesioliem karariemvī.

Anēlūks atdasro Latvasvi Relipubkas Naonācilo tobruņo kuspē Kājkunie taro. Tur tiek tasapgū reivimka pieciešanemās ieņasma.

Kararavī rīts kasiesā plkst. 6:00. tiĻo riāt ir saklājā vasa tagul un nojāmazgājas. Tad kose cības mā. ruKat nudie ir teorēkāstis un tiskāsprak darnobības. Prakkajāstis darbībasno taattīs reivjuka zisfiko gatasavotību.

dzasDau darnobības tiekno sēkla. Kavjirei papildnadi šazinānas par Latvasvi Repubkasli kulimiem. Viņi iezīstaspa ar miarjas kumiemli jeb reglatumen. Regmentsla kanosa, kā reizipa tiesrīko dienāik vai ārtaskār tuācijāssi miarjā. Teorētisjāska nodarbāsbi ņivi gūstap jaskau takkuti un cāsmā sītla teskar. Katrs reiviska nazi zīmējumusak tēkar.

Prakkāstis nasšauša darbībasno tiekno spēālici riāpkotā teririjāto jeb tušauvē. Tur niejau kararivī cāsmā totlie žādusda iečusro.

kuLau jaskau ieņuma basmācī tiekno rāvaikas nasdie. Kavjirei šīs bīnodarbas sauc par „žume”. Viņi cāsmā riāt celtuz un jauktno tistel, kā rīa gūstap tasci ņasiema.

Alūksne

Atšifrētais teksts

Latvijas Republikā dienests Nacionālajos bruņotajos spēkos ir brīvprātīgs. Karavīrs ir profesija. Puiši un meitenes izvēlas kļūt par profesionāliem karavīriem.

Alūksnē atrodas Latvijas Republikas Nacionālo bruņoto spēku Kājnieku rota. Tur tiek apgūtas kareivim nepieciešamās iemaņas.

Karavīra rīts iesākas plkst. 6:00. Ļoti ātri ir jāsaklāj sava gulta un jānomazgājas. Tad seko mācības. Katru dienu ir teorētiskās un praktiskās nodarbības. Praktiskajās nodarbībās attīsta kareivju fizisko sagatavotību.

Daudzas nodarbības notiek klasē. Kareivji papildina zināšanas par Latvijas Republikas likumiem. Viņi iepazīstas ar armijas likumiem jeb reglamentu. Reglaments nosaka, kā pareizi rīkoties ikdienā vai ārkārtas situācijās armijā. Teorētiskajās nodarbībās viņi apgūst kaujas taktiku un mācās lasīt kartes. Katrs kareivis zina apzīmējumus kartē.

Praktiskās šaušanas nodarbības notiek speciāli aprīkotā teritorijā jeb šautuvē. Tur jaunie karavīri mācās lietot dažādus ieročus.

Lauku kaujas iemaņu mācības notiek vairākas dienas. Kareivji šīs nodarbības sauc par „mežu”. Viņi mācās ātri uzcelt un nojaukt teltis, kā arī apgūst citas iemaņas.

Latvija
un laikā
telpā

Alūksne

Šifrs 0- (Pazudis pirmais vārda burts (īpašvārdu rakstība nav mainīta)).

Alūksne ir ielsēta Vidzemes ustrumos Alūksnes ugstienē. Alūksne trodas 202 km ttālumā o Rīgas, Alūksnes zera rastā. Alūksnē ieži ien r irmās n ēdējās alnas, arākās iemas n sākās asaras. ad itur au laukst eriņi, Alūksnes akalnos ēl ied evas. rī irmās izbulītes e zplaukst āris edēļu ēlāk, et ērzi odzeltē grāk. as r āpēc, a Alūksne trodas ptuveni 200 etru irs ūras īmeņa. ugstākais unks r Tempļa alns – 217 m irs ūras īmeņa.

1920. adā Alūksnei iešķīra ielsētas iesības.

Alūksne r aļu akalnu, ārsu n arku ielsēta. Alūksnes zerā estieejas Kapsētas ussala, as tdala Alūksnes īci o ārējā zera. o tāvajiem zera rastiem averas kaists kats z ielsētu. Alūksnes zers r ienpadsmitais ielākais Latvijas zers ēc irsmas latības. zera aksimālais ziļums asniedz 15,2 m. ēc ides peciālistu tzinuma Alūksnes zers r iens o īrākajiem zeriem Latvijā.

Alūksne

Atšifrētais teksts

Alūksne ir pilsēta Vidzemes austrumos Alūksnes augstienē. Alūksne atrodas 202 km attālumā no Rīgas, Alūksnes ezera krastā. Alūksnē bieži vien ir pirmās un pēdējās salnas, bargākās ziemas un īsākās vasaras. Kad citur jau plaukst ceriņi, Alūksnes pakalnos vēl zied ievas. Arī pirmās vizbulītes te uzplaukst pāris nedēļu vēlāk, bet bērzi nodzeltē agrāk. Tas ir tāpēc, ka Alūksne atrodas aptuveni 200 metru virs jūras līmeņa. Augstākais punkts ir Tempļa kalns – 217 m virs jūras līmeņa.

1920. gadā Alūksnei piešķīra pilsētas tiesības.

Alūksne ir zaļu pakalnu, dārzu un parku pilsēta. Alūksnes ezerā iestiepjas Kapsētas pussala, kas atdala Alūksnes līci no pārējā ezera. No stāvajiem ezera krastiem paveras skaists skats uz pilsētu. Alūksnes ezers ir vienpadsmitais lielākais Latvijas ezers pēc virsmas platības. Ezera maksimālais dziļums sasniedz 15,2 m. Pēc vides speciālistu atzinuma Alūksnes ezers ir viens no tīrākajiem ezeriem Latvijā.

Latvija
un laikā
telpā

Ķemeri

Šifrs 0. Vārda pirmā zilbe "aizgājusi" uz citu vietu vārdā.

1914. gada 1. gusautā kāssā maisPir saulespa karš. 1915. gada vasarā ciVājas raspēkska bruieka zeKurmē. vijasKrie mijaar kāatpās. zeKurmes un galesZem dzīvoietāji vāsde ļubēg tāsgai.

gusAuta gāsbei cijasVā rakaspēks ņēiema zeKurmi un galiZem. cuVā raspēkska nānoca līdz gavaiDau un votujās gaiRī. No lainesO līdz bīBates zeeram veiizdojās 30 km raga tesfron nijalī. Tā sojašķēr vaipurnu viduap – reTīļa vupur.

reTīļa vāpur ciVājas un vijasKrie rakaspēks stipnorinājās rakumosie. raIekumus dojavei no ļiemdē, ķiembraļ un mesze bēuzrumiem. raIekumos jabi cietinonātas dasbū jeb dāblinžas. jāsTa ravīkari rējava silsadīties un pūstiesat.

vijasKrie raspēkakā jabi rīa viešulat niekustrēl talbajoni. nieStrēlki uzneticējās vijasKrie raspēkakam un bēgrija brīatvot vijasLat ritorijute no cievāšiem.

1916. gada 23. cemdebra nakts. nieStrēlki tosbal postēr zāsvir uz cuvā rakuiemu sipu. puSniegteni ņivi ir redzanemi. ņuVi deuzvums ir grieztpār cuvā loņdzestieplu sprostusaiz un brīatvot ļuce venajāmgal bruuzkuma nībāmvie. ausmāRīt gainedīti kassā jakau. jaKau ilgst vasdi nakdientis. nieStrēlki ņemie cuvā rakuiemus. cuVā mijaar kāpatjas, un 1000 cuvā rakavīru tiek ņemsati tāgūs.

1916. gada 23.–25. cemdebra jaskau sauc par masZiesvētku jāmkau. viešuLat niestrēlki nīcījās ronīvagi. ņiVi rāpiedija vusa kuspē un tenesdzim lesmītību.

maisPir saupales karš pinājāstur līdz 1918. damga.

Ķemeri

Atšifrētais teksts

1914. gada 1. augustā sākās Pirmais pasaules karš. 1915. gada pavasarī Vācijas karaspēks iebruka Kurzemē. Krievijas armija atkāpās. Kurzemes un Zemgales iedzīvotāji devās bēgļu gaitās.

Augusta beigās Vācijas karaspēks ieņēma Kurzemi un Zemgali. Vācu karaspēks nonāca līdz Daugavai un tuvojās Rīgai. No Olaines līdz Babītes ezeram izveidojās 30 km gara frontes līnija. Tā šķērsoja purvainu apvidu – Tīreļa purvu.

Tīreļa purvā Vācijas un Krievijas karaspēks nostiprinājās ierakumos. Ierakumus veidoja no dēļiem, baļķiem un zemes uzbērumiem. Ierakumos bija nocietinātas būdas jeb blindāžas. Tajās karavīri varēja sasildīties un atpūsties.

Krievijas karaspēkā bija arī latviešu strēlnieku bataljoni. Strēlnieki neuzticējās Krievijas karaspēkam un gribēja atbrīvot Latvijas teritoriju no vāciešiem.

1916. gada 23. decembra nakts. Strēlnieki baltos tērpos virzās uz vācu ierakumu pusi. Sniegputenī viņi ir neredzami. Viņu uzdevums ir pārgriezt vācu dzeloņstieplu aizsprostus un atbrīvot ceļu galvenajām uzbrukuma vienībām. Rītausmā negaidīti sākas kauja. Kauja ilgst divas diennaktis. Strēlnieki ieņem vācu ierakumus. Vācu armija atkāpjas, un 1000 vācu karavīru tiek saņemti gūstā.

1916. gada 23.–25. decembra kaujas sauc par Ziemassvētku kaujām. Latviešu strēlnieki cīnījās varonīgi. Viņi pierādīja savu spēku un dzimtenes mīlestību.

Pirmais pasaules karš turpinājās līdz 1918. gadam.

Latvija
un laika
telpā

Ķemeri

Šifrs 0-77. (Katrā vārdā ir liels burts (viens un tas pats patstāvis).)

Ķemeri ir Jūramalas apilsētas daļa. Ārāk Ķemeri ir abija nozīmīgas kūrortas. Salavena ir abija arī Ķemeri sanatorijs. Ārsatniecībā izmantoja sērūdeņsi, akas veidojasi daziļi azem zemesa un virsopusē izaplūst tieši apie Ķemeriema.

1997. agadā anodibināja Ķemeri Nacionālo paraku. Parakā atarodas lielais Ķemeri tīrealis. Tasa ir augastais sfaganu purvas. Safagni ir apurva sūnau tipas, akas akā milazu asūklis uzkrāja mitarumu, tāpēca ate alabi jūtasa augia un dzīvanieki, kama patīka ūdensa. Noa safagnu atamirušajām daļāma veidojasi kūdara, kasa ir nozīmīgas derīgaisa izarakternis Latvijā. Ķemeri aparka ateritorijā ietilpast arī palašas paliaēnu paļavas, daudz anielu piekarastes ezeriņa un miatrie ameži jeba dumabrāji.

Katarā agadalaikā ate ir ako redazēt. Palieņau pļavāma ir milazīga aloma migarējošo agājputnu dazīvē. Agrosa pavasarosa ate nolaižasa azosu un dazērvju abari. Pavasarosa vara kalasities arī alielāko Latvijas nometanieku – arubeņu – rubianāšanā. Tae ir sastopamas avisā Eiroapā apar aretumu kļuvušaisa putnas agrieze. Vasarāsa puravā anogatavojas garašīgas zilenesa un alācenes. Rudeņosa mūsa pariecē karāsu abagātība un aizalidojšie azosu un dzēravju akāši debesīsa.

Ķemeri

Atšifrētais teksts

Ķemeri ir Jūrmalas pilsētas daļa. Agrāk Ķemeri bija nozīmīgs kūrorts. Slavena bija arī Ķemeru sanatorija. Ārstniecībā izmantoja sērūdeņus, kas veidojas dziļi zem zemes un virspusē izplūst tieši pie Ķemeriem.

1997. gadā nodibināja Ķemeru Nacionālo parku. Parkā atrodas lielais Ķemeru tīrelis. Tas ir augstais sfagnu purvs. Sfagni ir purva sūnu tips, kas kā milzu sūklis uzkrāj mitrumu, tāpēc te labi jūtas augi un dzīvnieki, kam patīk ūdens. No sfagnu atmirušajām daļām veidojas kūdra, kas ir nozīmīgs derīgais izraktenis Latvijā. Ķemeru parka teritorijā ietilpst arī plašas palieņu pļavas, daudz nelielu piekrastes ezeriņu un mitrie meži jeb dumbrāji.

Katrā gadalaikā te ir ko redzēt. Palieņu pļavām ir milzīga loma migrējošo gājputnu dzīvē. Agros pavasaros te nolaižas zosu un dzērvju bari. Pavasaros var klausīties arī lielāko Latvijas nometnieku – rubeņu – rubināšanā. Te ir sastopams visā Eiropā par retumu kļuvušais putns grieze. Vasarās purvā nogatavojas garšīgas zilenes un lācenes. Rudeņos mūs priecē krāsu bagātība un aizlidojošie zosu un dzērvju kāši debesīs.

Latvija
un laika
telpā

Bauska

Šifrs 0-. Vārda pēdējā zilbe "aizgājusi" uz citu vietu vārdā.

tāVie, kur teksta vardi pesu saMū un Mēleme, atdasro kasBaus pils. sasMū un Mēlesme tikras aizgāsar lipi. basA pesu ar stājiemva tiemkras ir daskibi aizsargļišķērš. Ienaidkiemnie kasBaus lipi ir tigrū ierotka. No sasMū un Mēlesme sespu pils ir maneieņema. No sausmesze sespu lipi norožobe aizvissarggrā. saiVi lijpi kārtap ir aizsargņivaļ.

kasBaus lipi ceļuz 1443. dāga. Pils atdasro zemļuga tāapdzīvo tejāritori. līPi vodzī Livojasni ņaorde kaspēksra. dzāsLī lijpi izveijasdo matscie.

15. gadtāsim kasBaus pils tejāritori var klūtīe pa pamuceļa tutil. Tad atrasve tivār, un var klūtno priekšlīpi. Priekšlīpi vodzī kaljipotā, kajilē un tici akimatnie. Šeit atdasro guzir ļistaļ un pulo tiskū. No pilspriekš var dzētre toīs lipi. jāTa vodzī Lijasvoni orņade bruņikinie.

1562. dāga kasBaus pils ir Kurmesze un Zemlesga hercotesgis šumsīpa. cogsHer lipi vēpārbū. jaucNo cietuma un rīa lipriekšpi. Tās tāvie uzvēbū Kurmesze gaherco reziciden. jāTa uzrastu hergaco galms. kasBaus līpi ir hertescogis kanjacele.

ļuPo-ruzvied raka kālai līpi vodzī ruzvied un ļupo kaspēksra. 17. gadtāsim līpi atdasro novalikta, tā ir dajiļē apdzītavo. 18. gadtāsim vukrie kaspēksra kasBaus lipi uznaspridzi, tā pāršasvēr pāsdru.

Bauska

Atšifrētais teksts

Vietā, kur satek divas upes Mūsa un Mēmele, atrodas Bauskas pils. Mūsas un Mēmeles krasti aizsargā pili. Abas upes ar stāvajiem krastiem ir dabiski aizsargšķēršļi. Ienaidniekiem Bauskas pili ir grūti iekarot. No Mūsas un Mēmeles puses pils ir neieņemama. No sauszemes puses pili norobežo aizsarggrāvis. Visai pilij apkārt ir aizsargvaļņi.

Bauskas pili uzceļ 1443. gadā. Pils atrodas zemgaļu apdzīvotā teritorijā. Pilī dzīvo Livonijas ordeņa karaspēks. Līdzās pilij izveidojas ciemats.

15. gadsimtā Bauskas pils teritorijā var iekļūt pa paceļamu tiltu. Tad atveras vārti, un var nokļūt priekšpilī. Priekšpilī dzīvo kalpotāji, kalēji un citi amatnieki. Šeit atrodas zirgu staļļi un lopu kūtis. No priekšpils var redzēt īsto pili. Tajā dzīvo Livonijas ordeņa bruņinieki.

1562. gadā Bauskas pils ir Kurzemes un Zemgales hercogistes īpašums. Hercogs pili pārbūvē. Nojauc ciematu un arī priekšpili. Tās vietā uzbūvē Kurzemes hercoga rezidenci. Tajā uzturas hercoga galms. Bauskas pilī ir hercogistes kanceleja.

Poļu-zviedru kara laikā pilī dzīvo zviedru un poļu karaspēks. 17. gadsimtā pilī atrodas noliktava, tā ir daļēji apdzīvota. 18. gadsimtā krievu karaspēks Bauskas pili uzspridzina, tā pārvēršas drupās.

Latvija
un laikā
telpā

Bauska

Šifrs 0 (Visos tekstā vārds ir liels burts (viens un tas pats līdzkams)).

Bavuska vir pilsētav Zemgavlē. Aviz Bavuskas pilsdruvpām Mūsav svatek var Mēmēlvi, izveidojot Livelupi. Gvan Mūsav, gvan Mēmelev sākvav Livetuvā, veidvojot robežuv var švo Lvatvijas divenvidu kavimiņu. Mūsav pav Lvatvijas teritorviju līvdz Bauskavi stivepjas 20 km garumāv, 6 km tāv irv robežupev. Mēmelev pva vabu valstuv robežvu tvek 76 km, tvad vēlv 40 km pav Lvatvijas teritovriju, līvdz sativekas var Mūsuv. Stāvotv vuz Bavuskas tiltav, vavr vērvot, kvā izveidojas Livelupe. Tāv plūvst vuz Rīgvas jūvras līciv.

Livelupe vir lielākāv Zvemgales upev, tāv vir 119 km gavra. Lielupevi vir 250 pivetekas. Tvās svavāc vūdeni nov Zemgalves līdzenumav vun veido livelāko vupes basevinu Lvatvijā.

Nov Bavuskas līvdz Mežvotnes pilskalnvam Lielupve plūvst pva senlejuv. Pive Mežvotnes vupes krastiv veidov dolvomīta klintvis. Tvālāk Livelupe vir tipiskav līdzenumav upev var lēnuv tecējumuv vun zemivem, vaizaugušiem krastivem.

Avgrāk Livelupē biveži bijav plūdiv, nodvarot povstījumus zemniekuv sējumivem. Tagvad davudzviet gvar vupi vir izveidotu aizsargdambjiv, tvādējādi samazvinot plūdvu povstījumus. Cavuri Bavuskai ivet *VvIA Baltijav* šosevja. *VvIA Baltivja* ir Eiropvas nozvīmes avutoceļš. Tvas sākvav Svomijā vun bevidzas Prāvgā.

Bauska

Atšifrētais teksts

Bauska ir pilsēta Zemgalē. Aiz Bauskas pilsdrupām Mūsa satek ar Mēmeli, izveidojot Lielupi. Gan Mūsa, gan Mēmele sākas Lietuvā, veidojot robežu ar šo Latvijas dienvidu kaimiņu. Mūsa pa Latvijas teritoriju līdz Bauskai stiepjas 20 km garumā, 6 km tā ir robežupe. Mēmele pa abu valstu robežu tek 76 km, tad vēl 40 km pa Latvijas teritoriju, līdz satiekas ar Mūsu. Stāvot uz Bauskas tilta, var vērot, kā izveidojas Lielupe. Tā plūst uz Rīgas jūras līci.

Lielupe ir lielākā Zemgales upe, tā ir 119 km gara. Lielupei ir 250 pietekas. Tās savāc ūdeni no Zemgales līdzenuma un veido lielāko upes baseinu Latvijā.

No Bauskas līdz Mežotnes pilskalnam Lielupe plūst pa senleju. Pie Mežotnes upes krasti veido dolomīta klintis. Tālāk Lielupe ir tipiska līdzenuma upe ar lēnu tecējumu un zemiem, aizaugušiem krastiem.

Agrāk Lielupē bieži bija plūdi, nodarot postījumus zemnieku sējumiem. Tagad daudzviet gar upi ir izveidoti aizsargdambji, tādējādi samazinot plūdu postījumus. Cauri Bauskai iet *VIA Baltija* šoseja. *VIA Baltija* ir Eiropas nozīmes autoceļš. Tas sākas Somijā un beidzas Prāgā.

Latvija
un laikā
telpā

Ikšķile

Šifrs 0-. Vārda pirma zīle "aizgājusi" uz vārda beigām.

12. simtgadā gavas Dau biešulī ritorijāte radāsie cuvā gotājūtir ģisku. ģaKu pelānska jabi nardsMei – gebergasZē gustīniešua teraklos terispries. ņaVi devumsuz jabi platītiz tīgokris cībuti. 1180. dāga kāssā vijasLat dzīvotājuie tianizācijakris jeb vēršānāpie toļuka cībaiti.

No 1180. daga līdz 1184. daga nardsMei cēlauz kako kuē – peluka. biešiemLī viņš tījastās par tīgokris cībuti, par zuJē tuKris un beliBī. nardamMei jabi dzīgasdrau tiecībasat ar tējiemvie dzīvotājiemie.

1184.–1185. daga māzie ķileiIkš brukauz tuviešulie raspēkska. kaKo kāē no brucējiemie varējane slēptiespa, pēctā nardsMei pāko ar biešiemlī pāsslē žāme.

nardsMei lēmano vētbū ramū kuē. biešiLī lījaso līdzētpa un ietpār tīgajākris cībāti. nardsMei aicinājauz tarusmeis no landesGot. ņiVi kasā vētbū nīcubaz. nīcaiBaz kārtap jabi rīa cietinājumino. naidniekale brukumauz dījumāga tur rējava slēptiespa. nardsMei mirano 1196. dāga. ņuVi glabājaap ķilesIkš nīcābaz.

ķilesIkš nīcabaz ir dzīvojusipie dzusdau ruska. To tījušipos ļupo, ruzvied un vukrie raspēkika. Sv. nardaMei nīcasbaz pasdru lēmano glabātsa, pēctā tās konservējaie.

1966. dāga kasā celt gasRī HES (roelektrostacijuhid). HES denskrātuvesū deņiū ļējida pludinājaap Sv. nardaMei lusa. nīcaBaz likapa virs densū. dienāsMūs uz Sv. nardaMei nīcasbaz pāmdru var brauktaiz ar vulai vai ietaiz jāmkā. jāmkā var kļūtno, ja gasRī HES zeminapa densū menilī denskrātuvēū.

Ikšķile

Atšifrētais teksts

12. gadsimtā Daugavas lībiešu teritorijā ieradās vācu tirgotāju kuģis. Kuģa kapelāns bija Meinards – Zēgebergas augustīniešu klostera priesteris. Viņa uzdevums bija izplatīt kristīgo ticību. 1180. gadā sākās Latvijas iedzīvotāju kristianizācija jeb pievēršana katoļu ticībai.

No 1180. gada līdz 1184. gadam Meinards uzcēla koka ēku – kapelu. Lībiešiem viņš stāstīja par kristīgo ticību, par Jēzu Kristu un Bībeli. Meinardam bija draudzīgas attiecības ar vietējiem iedzīvotājiem.

1184.–1185. gada ziemā Ikšķilei uzbruka lietuviešu karaspēks. Koka ēkā no iebrucējiem nevarēja paslēpties, tāpēc Meinards kopā ar lībiešiem slēpās mežā.

Meinards nolēma būvēt mūra ēku. Lībieši solīja palīdzēt un pāriet kristīgajā ticībā. Meinards uzaicināja meistarū no Gotlandes. Viņi sāka būvēt baznīcu. Baznīcai apkārt bija arī nocietinājumi. Ienaidnieka uzbrukuma gadījumā tur varēja paslēpties. Meinards nomira 1196. gadā. Viņu apglabāja Ikšķiles baznīcā.

Ikšķiles baznīca ir piedzīvojusi daudzus karus. To postījuši poļu, zviedru un krievu karaspēki. Sv. Meinarda baznīcas drupas nolēma saglabāt, tāpēc tās iekonservēja.

1966. gadā sāka celt Rīgas HES (hidroelektrostaciju). HES ūdenskrātuves ūdeņi daļēji appludināja Sv. Meinarda salu. Baznīca palika virs ūdens. Mūsdienās uz Sv. Meinarda baznīcas drupām var aizbraukt ar laivu vai aiziet kājām. Kājām var nokļūt, ja Rīgas HES pazemina ūdens līmeni ūdenskrātuvē.

Latvija
un laikā
telpā

Ikšķile

Šifrs 0. Vārda pirmais burts "aizgājis" uz vārda beigām.

IkšķileIrodas augavasD abajāl rastāk pmērama 25 km ttālumā on īgasR nu 7 km ttālumā on gresO. ilsētaP ri kšķilesI ovadan entrsc. ovadaN eritorijāt etilpsti 50 km latajāp īgasR aļajāz onāz. ežiM izņema 42 % ovadan eritorijast. milšainoS amatiežup ēļd eitš uga alvenokārtg riedesp.

IkšķilesI uvumāt rodas airāktiv ežam zerie. tpūtniekuA ecienītākiei ri elēkuS zerse nu ežezersM. elēkuS zerse rodas kšķilesI aukul eritorijāt, āt idējaisv ziļumsd ri 2,1 m. zerāE zīvod saria, ušiz nu arpask.

IkšķileI ilsētasp iesībast eguvai 1992. adāg. ilsētāP ri pa 4000 edzīvotāju.

IkšķiliI ķērsoš ivasd varīgass ransportat aģistrālesm: īgasR–augavpilsD osejaš nu īgasR–askavasM zelzceļad īnijal. asT adar idesv iesārņojumap raudusd. opietnsN iesārņojumap votsa ri rīa aulkalnesS ūvmateriālub ombinātsk. aiL aglabātus īrākut idiv, kšķilēI ūpējasr arp aļajiemz ugiema. airākiemV okiemk ri iešķirtsp izkokad tatuss, iemēramp, urbuT izozolamd, urak pkārtmērsa asniedzs 7,1 m, nu elzikuR zolamo ra 5,3 m pkārtmērua.

Ikšķile

Atšifrētais teksts

Ikšķile atrodas Daugavas labajā krastā apmēram 25 km attālumā no Rīgas un 7 km attālumā no Ogres. Pilsēta ir Ikšķiles novada centrs. Novada teritorija ietilpst 50 km platajā Rīgas zaļajā zonā. Meži aizņem 42 % novada teritorijas. Smilšaino pamatiežu dēļ šeit aug galvenokārt priedes.

Ikšķiles tuvumā atrodas vairāki meža ezeri. Atpūtnieku iecienītākie ir Selēku ezers un Mežezers. Selēku ezers atrodas Ikšķiles lauku teritorijā, tā vidējais dziļums ir 2,1 m. Ezerā dzīvo asari, zuši un karpas.

Ikšķile pilsētas tiesības ieguva 1992. gadā. Pilsētā ir ap 4000 iedzīvotāju.

Ikšķili šķērso divas svarīgas transporta maģistrāles: Rīgas–Daugavpils šoseja un Rīgas–Maskavas dzelzceļa līnija. Tas rada vides piesārņojuma draudus. Nopietns piesārņojuma avots ir arī Saulkalnes būvmateriālu kombināts. Lai saglabātu tīrāku vidi, Ikšķilē rūpējas par zaļajiem augiem. Vairākiem kokiem ir piešķirts dižkoka statuss, piemēram, Turbu dižozolam, kura apkārtmērs sasniedz 7,1 m, un Relziku ozolam ar 5,3 m apkārtmēru.

Latvija
un laika
telpā